

DR. VADÁSZ DÁNIEL

Pályázat a Csokonai Nemzeti Színház Debrecen
vezetői (igazgatói) munkakörének ellátására

2025–2030

OKT-281154/2025

Tartalomjegyzék

I. Vezetői összefoglaló	3
II. A 12 legfontosabb cél	9
III. Művészeti tanács	11
IV. A társulatról	14
V. Prózai tagozat	16
VI. Operatagozat	23
VI. Kortárstánc-tagozat	28
VII. Tagozatokon átívelő produkciók – operett és musical	33
VIII. Műsorterv	34
IX. Játsszóhelyek.....	41
X. Nagyerdei Szabadtéri Színpad.....	42
XI. Társadalmi kapcsolatok.....	43
X. Marketing, kommunikáció, PR.....	48
XI. Development (szponzoráció, mecenatúra)	56
XII. Gazdasági koncepció (2025–2030).....	59
Mellékletek.....	63

I. Vezetői összefoglaló

1. Átmeneti helyzet

Sajátos helyzet a jelenlegi. A Csokonai Nemzeti Színház Debrecen új történelmi időszakba lép, kultúrstratégiai státuszt nyert, többletforrások érkeztek, amelyek lehetőséget adnak egyfajta fejlődésre, akár léptékváltásra is, amelyet a minisztériumi és önkormányzati felettes finanszírozó szervek egyaránt hangoztatnak is az új vezetés irányába tett elvárásként. Körülbelül két hónappal ezelőtt megbízott igazgatóként pályázok a legnagyobb hazai vidéki város színházának vezetői pozíciójára, a következő öt évre vonatkozóan. Egy hónap bizonyosan nem elég nagyívű víziók megvalósítására, arra viszont igen, hogy az ember átlássa, hogy melyek az igazán fontos problémák a napi működésben. Miközben azt is el kell ismernem, hogy párhuzamosan a mindennapi ügyek gondozása mellett, mégiscsak tudunk néhány stratégiai kérdéssel foglalkozni, azokban előkészítő, sőt néha érdemi operatív lépéseket tenni.

Igyekszem szakmai-etikai szempontból is következetesen eljárni, és nem lépni olyan ügyekben, amelyek a következő időszakra kinevezendő majdani igazgató munkáját esetleg ízlés vagy szubjektív álláspont tekintetében korlátoznák. Ez vonatkozik olyan új kollégák bevonására is, akiknek személye esetleg bizalmi jellegű elkötelezettséget kíván: korrektebbnek éreztem, hogy azokat, akiket közvetlen munkatársként bevonok, rövid távú megállapodás keretében foglalkoztassunk, így hogyha más viszi tovább az intézmény vezetését, akkor a színház költségvetését nem terheljük tetemes végkielégítések összegével.

A következőkben azokat a területeket mutatom be röviden, amelyeken a stratégiai célok mellett már az első hetekben sikerült operatív módon is lépéseket tennünk.

2. Vezetőség

Létrehoztunk egy igazgatóhelyettesi pozíciót, és tervezzük egy főrendezői státusszal is bővíteni a társulatot. Úgy gondolom, hogy a debreceni Csokonai Nemzeti Színház egyszerre kell, hogy megvalósítson népszínházi és művészsínházi célkitűzéseket. Hiszem, hogy a színházban minden művészeti kérdésnek van gazdasági – jogi vonzata, illetve minden gazdasági döntésnek van művészeti következménye. Így érdemes az ügyeket

komplexitásukban vizsgálni és kezelni.

3. Művészeti tanács

Felállítottunk egy nemzetközi szinten ismert és elismert művészekből, alkotókból álló művészeti tanácsot, akik ajánlásaikkal, tanácsaikkal és kapcsolataikkal folyamatosan segítik a színház munkáját. Nagyon büszke vagyok arra, hogy a művészeti tanács tagjai vállalták a feladatot, és közösen dolgozhatunk velük az intézmény jövőjén. A felkért művészek: Ilja Bocsarnikovsz, Bocskor-Salló Lóránt, Domoszlai Edit, Juronics Tamás, Somogyi-Tóth Dániel, Tompa Gábor.

4. Rendezvényszervezés

Mivel az idei évadban (és tervezetten a következő években is) igen sok egyedi rendezvényünk és több önálló fesztiválunk is lesz, égetővé vált rendezvényszervező munkacsoport kialakítása, a meglévő marketinges és produkciós kollégák részvételével. Két tapasztalt és profi kolléga felvétele megnyugtató pályára teszi ezt a feladatkört.

5. Prózai társulat

A prózai társulatot egy meghatározó, összeszokott, hosszú évek óta együtt dolgozó, többgenerációs csapat alkotja. Ilja Bocsarnikovsz és Bocskor-Salló Lóránt vezetésével az előadások létrehozásának folyamatait is végigkövetjük, és ahol szükségesnek találjuk, ott gyorsan meg tudjuk tenni a megfelelő lépéseket, akár vis major esetekben is, ahogy erre a megbízotti időszakban már volt is példa (pl.: balesetből fakadóan szereplőváltás *Az üvegcipő* bemutatója előtt).

Általános megállapításunk, hogy az évadra kitűzött premierek kiszolgálásából fakadó tempó nem szolgálja a következetes, elmélyült műhelymunka rendjét. Jelenleg egy-egy nagyszínpadi produkcióra négyhetes próbafolyamat jut, ezzel szemben mi az érdemi felkészülés zálogát a minimum hat-, ideális esetben nyolchetes próbafolyamatokban látjuk.

6. Operatársulat

A magyarországi és határon túli operaélet kiemelkedő képviselőit nyertük meg a következő időszakra: már a színház alapításának 160. évfordulóján színpadra állított, jubileumi *Bánk bán* szereposztása egészen bizonyosan egy jó kezdet a távlati elképzelések tükrében. Ezen túlmenően a *Carmen* és a *Pillangókisasszony* mellett a *Falstaff* és a *János vitéz* lesznek azok a produkciók, amelyekben hol kisebb, hol nagyobb mértékben módosítást eszközöltünk, így ezektől remélhetjük, hogy mutatni fogják azt az irányt, amelyet célul tűztünk ki. Tompa Gábor, Juronics Tamás, Erkel László Kentaur, Molnár Levente, Kele Brigitta olyan alkotók és előadóművészek, akikre a világ bármelyik operaházában büszkék lennének, így erre nekünk is minden okunk megvan.

Az operatársulat szerves része az énekkar is, amelynek jelenlegi létszáma (22 fő) a fele annak, amely egy érvényes operatársulat működéséhez elengedhetetlen feltétel. Kidolgoztunk az énekkar részére egy önálló bérfejlesztési programot, amely a megszerzett szakképesítés és a szolgálati idő mellett az énektudást is figyelembe veszi. Ennek csak egy pontja egy lakhatási támogatás, amely – reményeink szerint – olyan juttatás, ami jövőre 10 új kórustag szerződtetését fogja segíteni, hiszen olyan kollégákat is van lehetőségünk megszólítani, akik például az ország más területein élnek, de nyitottak lennének a társulathoz csatlakozni. Célunk, hogy a következő években 40-45 főre növeljük a színház énekkarát.

Dolgozunk egy hosszú távú stratégiai együttműködés kialakításában a Kodály Kórus Debrecennel és a Lautitia Gyermekkarral olyan produkciók esetében, amelyek nagyobb létszámot igényelnek. Ennek megvoltak az alapjai, de hiányzott a távlati intézményi feltételek kidolgozása, amelyek hosszú távú tervezést és működtetést biztosíthatnak majd ezen a területen.

7. OperaCentrum

Ha néhány szóban szeretném összefoglalni a színház opera műfaját felölelő területét, akkor a következő felsorolást tenném:

- évente legalább 3 operapremier és 2-3 produkció felújítása – ezt a folyamatot elindítottuk, az idei évadban 6 produkciót játszunk
- évente legalább egy új beavatóelőadás a Csokonai Ifjúsági Program keretein belül –

ez a terv is életbe lépett, a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karával együttműködésben egy új *Szerelmi bájtal* produkciót tervezünk, Szabó Máté rendezésében

- Bel Canto Academy mesterképzési program – szerződés előkészítettük, várhatóan novemberben indul a program
- operafesztivál elindítása – az egyhetes fesztivál előkészületei megkezdődtek, tervezett időpont: 2026. március 7-15.
- szakmai konferenciák – előkészítettük, 2026. februárban énektechnikai témával kezdünk, majd 2026 áprilisában karmesteri konferencia Maestro Pier Giorgio Morandi nemzetközi hírű karmester vezetésével
- európai színházakkal való együttműködések elindítása – a megállapodásokat előkészítettük a következő intézményekkel: Politeama Rossetti – Trieszt, Krakkói Opera, Kassai Nemzeti Színház, Kolozsvári Magyar Opera, Horvát Nemzeti Színház – Zágráb,
- digitális tartalmak gyártása (koncertek, tematikus műsorok, social media tartalom gyártás) – 2025. novemberi indulást sikerült előkészíteni
- évente legalább kettő, hangsúlyosan opera tematikájú esemény szervezése (szabadtéren vagy alternatív helyszínen)
- idei év decemberére tervezünk egy szabadtéri karácsonyi felvételt a társulattal – az előkészületek folyamatban vannak, és várhatóan október végéig véglegesednek a tervek
- opera-inkubátorprogram – támogatni szeretnénk eddig be nem mutatott kortárs operák színpadra állítását és újak születése – jelenleg Németh Norbert Szabó Magda *Kígyómarás* című műve alapján készült operájával, Szüts Apor Fodor Sándor *Csipike* művei alapján született gyerekoperájával foglalkozunk, illetve koprodukciós egyeztetések zajlanak a Kolozsvári Magyar Opera által bemutatni készült *Aranykulcsocska* című gyerekopera kapcsán, amelynek Mester Dávid a szerzője. Terveink szerint 2030. év végéig legalább 4-5 kortárs operát mutatunk be.

8. Bel Canto Academy

Bár ez a projekt az OperaCentrum keretein belül valósul meg, mégis megér egy külön bekezdést. Egy különleges, saját művészeinket támogató mesteriskola-program indul Ramón Vargas világhírű tenor vezetésével. 2026-ban hat mesterkurzust és egy négyhetes operaakadémia-programot indítunk, amelyekhez hasonlót még nem találtunk máshol. Különösen nagy hiány mutatkozik a régi bel canto iskola technikájának felelevenítésében.

Máshogy énekeltek a nagy énekesek 80-100 évvel ezelőtt, és a hangosított koncertek, tv felvételek térnyerése miatt egyszerűen háttérbe szorult az emberi énekhang értéke, értékelése. Ebben a kérdésben egyedülálló tudás birtokosa Maestro Vargas, aki szakértelmét a következő 5 évben Debrecenben fogja szisztematikusan összefoglalni, és átadni a Bel Canto Academy programon belül. A színházzal szerződésben álló énekeseink sehol máshol a világon nem juthatnak hozzá ehhez a tudáshoz. Ettől a tényről azt reméljük, hogy egyedülálló vonzerőt fog jelenteni a fiatal tehetségek számára, és hozzásegíti őket a döntéshez, hogy a Csokonai OperaCentrumhoz szerződjenek.

9. Irodalmi programok

Hisszük, hogy ki kell lépünk a színház falai közül, és lehetőségként tekintenünk a város adta eszmei, teremtett, tárgyi örökségre, ehhez pedig sikerült megnyernünk a hazai irodalmi élet egyik legaktívabb szereplőjét: Juhász Annát. A sokoldalú művésszel rendhagyó irodalom órákat és sétákat, kávéházi beszélgetéseket, irodalomnépszerűsítő programokat tervezünk megvalósítani. Az irodalmi programjaink mellett, hogy új színfoltjai a színház életének, a nézőt segítik az előadások kontextusainak, rétegeinek, történelmi-társadalmi háttérének megértésében. Mindegyik programnak keresni fogjuk a televíziós adaptációs lehetőségét is.

10. Együttműködések

Ebben a részben csak azokra az együttműködésekre utalok röviden, amelyek a léptékváltás szempontjából relevánsnak számíthatnak, és amelyeket már előkészítettünk vagy előkészületük folyamatban van:

- stratégiai együttműködést készülünk kötni az MTVA-val, színházi előadások és magas kultúrát bemutató, népszerűsítő műsorokban történő közreműködések elősegítése céljából
- Kolozsvári Magyar Opera – különleges együttműködést indítottunk el, koprodukciók és előadóművészeti csereprogram az intézmények között
- Teatro Filarmonico di Verona – célunk nemzeti büszkeségünk, a *Bánk bán* bevezetése az olasz operaéletbe, novemberben megállapodásra készülünk a színházak között ennek érdekében

- Horvát Nemzeti Színház – stratégiai együttműködés operakoprodukciók létrehozására
- Szegedi Szabadtéri Játékok – hosszú idő után először játszik operát a debreceni Csokonai Nemzeti Színház az ország legnagyobb szabadtéri színpadán. Juronics Tamás rendezésében, Erkel László Kentaur díszlet-és jelmezvilágában született *Carmen* előadás egy fontos mérföldkő a léptékváltásban. A főszereplők közül Mester Viktória és Boncsér Gergely a hazai operaélet kiválóságai, Molnár Levente és Kele Brigitta pedig a New York-i Metropolitan Operaház is megjárta művészei.
- A Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karával mélyítjük az együttműködést új operai beavatóelőadások keretében.
- A Budapesti Operettszínházzal készülünk hosszú távú együttműködési megállapodást kötni a társulattal való közös munka, a koprodukciók és közös turnék céljából.
- A Fertőrákosi Kőfejtő és Barlangszínházzal koprodukcióban szeretnénk bemutatni Kovács Adrián Rejtő Jenő *Csontbrigád* című regényéből azonos címmel készülő musicaljét, továbbá, terveink szerint, olyan hosszú távú megállapodást kötnénk, amelynek értelmében a Csokonai Nemzeti Színház egy zenés színházi előadást minden évben bemutat a helyszínen.

11. Pál utcai fiúk Olaszországban

A színház *Pál utcai fiúk* előadása olaszországi turnéra készül. A vendégjátékok különlegessége, hogy színészeink olasz nyelven fognak játszani – ezt előkészítendő, anyanyelvi szakemberek bevonásával tartunk workshopot számukra, első alkalommal 2025. decemberében. Az előadásoknak a trieszti Politeama Rossetti ad majd otthont, valamint már egyeztetések zajlanak a milánói Teatro Arcimboldival is.

II. A 12 legfontosabb cél

Történeteket mesélünk el hittel, bizalommal és tisztelettel egymás iránt.

- 1. REND** – A rend mint cél egyaránt érvényes megállapítás a színpadon és a háttérben zajló folyamatokat tekintve is. Előadásaink, történeteink – a lét- és morálfilozófia síkján – abban próbálnak segíteni, hogy a befogadók választ találjanak, de legalábbis támogatást kapjanak a körülöttünk kialakult káoszban való tapogatódzáshoz, iránymutatást kapjanak a jó és a rossz közötti kötéltnáchoz, az egymás felé fordulás, egymásra figyelés gyakorlatához, a jó emberré válás feladatához.
A kulisszák mögötti folyamatok rendszerbe foglalása, optimalizálása kiegyensúlyozott társulati működést eredményez, amely megkönnyíti a sikeres produkciók létrehozását.
- 2. MINŐSÉG** – Egyéni és társulati szinten irányadó, hogy minden nap tegyünk meg minden tőlünk telhetőt azért, hogy a közönség figyelmét és szeretetét kiérdemeljük: igyekezzünk a legjobbat adni magunkból. Másfelől, az összműködést vizsgálva a minőség-mennyiség tengelyén, a mérvadó gondolat az, hogy erőforrásaink megfelelő igénybevitelével, felelősséggel, de éljünk a maximális kapacitás lehetőségével. Azaz, játszunk annyit és annyiszor, amennyit lehet: amely állítás egyszerre jelenti azt, hogy a lehető legtöbbet, azonban azt is, hogy annál semmivel sem többet. A számosság mint az eredményesség indexe nem szoríthatja háttérbe az elmélyült műhelymunka és színvonalas felkészülés fontosságát.
- 3. TISZTELET, JÓRA VALÓ IGYEKEZET** – Keressük mindenkiben a jót, tiszteljük egymást emberi és szakmai mivoltunkban is. Forduljunk ugyanezzel a törekvéssel nézőink felé is, hogy színházunkba belépve építő energiákat kapjanak.
Emeljük be mindennapi működésünkbe az *exempla docent*, azaz a példák tanítanak ideáját.
- 4. KULTURÁLIS DISZTRIBÚCIÓ** – Találjunk utat a lehető legtöbb emberhez, nem túlzás az sem, hogy igyekezzünk mindenkihez eljutni; Kodály Zoltán után szabadon:

legyen a színház mindenkié. A színházi alapfeladat mellett törekedjünk a falakon kívüli tevékenység erősítésére is tematikus fesztiválokkal, hazai, külhoni és nemzetközi turnékkal, hatékony intézményi együttműködések megvalósításával, a multimédiás terek meghódításával.

5. **BIZALOM** – Tegyük meg mindent azért, hogy a színházban dolgozók közössége olyan legyen, amely mindenben számíthat az intézményre, és újra szülessen meg egy Társulat, akikre épül a műsor, és akik az életüket építhetik a színházra.
6. **EGYÜTT** – Legyenek együttműködések, kapcsolódások az érintett oktatási intézményekkel, hazai és nemzetközi intézményekkel, művészeti együttesekkel, tudásbázisokkal, a debreceni közösséggel.
7. **ÉLETPÁLYA** – Legyenek az ének- és balettművészek mellett a színházi háttér dolgozók számára is kínálható életpályamodellek, legyenek napirenden az ezek létrehozásának előremozdítását segítő, szorgalmazó szakmai beszélgetések.
8. **MAGYAR** – Legyen olyan színházunk, mint a magyarok legtöbbje: érzékeny, szenvedélyes, bátor és az önazonosság jegyében elmélyült.
9. **ÖNAZONOSSÁG** – Színházunk arról meséljen, hogy kik vagyunk mi itt, Nyugat- és Kelet-Európa határán, több mint ezeréves kulturális örökségünkkel és keresztény értékeinkkel.
10. **ERKÖLCS** – Legyünk képesek minden egyes produkcióért, próbáért, munkanapért erkölcsi felelősséget vállalni.
11. **GAZDASÁGOS MŰKÖDÉS** – Legyen észszerű, a költségvetési intézmény jelentőségét felelősséggel viselő gazdasági működési rendünk.
12. **TÁMOGATÁS** – Legyen olyan innovatív, „holisztikus” támogatási háló, amely a szakmai fejlődés mellett a színházi dolgozók testi, lelki, mentális egészségét is szolgálja, valamint mankót, segítséget jelent az öngondoskodás és jövőtervezés kapcsán is.

III. Művészeti tanács

Az újonnan felállított művészeti tanács tagjai, betűrendben.

Ilja Bocsarnikovsz

Orosz-lett származású színművész, színházrendező, egyetemi tanár. A Moszkvai Művész Színház Egyetemén végzett színművészként, majd elkezdett dolgozni a Sztanyiszlavszkij-színházban. Később a rendező szakot is elvégezte, mestere Viktor Ryzsakov volt. 2017-től rendszeresen dolgozik Magyarországon. 2022–2023 között a debreceni Csokonai Színház, 2023-tól a Karinthy Színház művészeti vezetője. 2023-tól a Színház- és Filmművészeti Egyetem osztályvezető tanára.

Bocskor-Salló Lóránt

Erdélyi származású színész, rendező, producer. Színésztanulmányait a Marosvásárhelyi Színházművészeti Egyetemen végezte, majd a 1997 és 2003 között a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós társulatának tagja volt, 2008-tól 2013-ig a Honvéd Kamaraszínház színésze volt. Filmszínészként dolgozott Tompa Gábor, Goda Kriszta, Robert Ralston és Kocsis Ágnes filmjeiben.

Két, klasszikus zenei tehetségekkel foglalkozó egyesület – a magyarországi székhelyű Művészeti Alap Értetek Egyesület és az erdélyi Class Értékeink Egyesület – alapítótagja, és aktív titkára volt 2015 és 2021 között. 2016 és 2018 között a Virtuózok produkciós iroda rendezvényigazgatója, majd operatív igazgatója volt. 2019-től 2025-ig a COOPERA Művészeti Nonprofit Közhasznú Kft. ügyvezető igazgatója volt. Jelenleg a Csokonai Nemzeti Színház Debrecen igazgatóhelyettese.

Domoszlai Edit

A Pécsi Művészeti Gimnázium és Szakközépiskola táncművészeti tagozatán szerzett szakképesítést. Táncművészként 2009-ben, a Pécsi Balettnél kezdte meg pályáját, ahol olyan koreográfusokkal dolgozott, mint Vincze Balázs, Leo Mujic és Cameron McMillan. 2014-ben csatlakozott a londoni Rambert Dance Company társulatához, ahol többek között Wayne McGregor, Sharon Eyal, Kim Brandstrup koreográfiáiban szerepelt. 2022-től szabadúszóként tevékenykedett, koreográfusként dolgozott az 59. Velencei Biennálén, a római Dance Arts Faculty programban és a Magyar Táncművészeti Egyetemen is. 2018 és 2022 között A Dancers Career Development szervezet nagykövete volt.

2024-ben csatlakozott a Csokonai Nemzeti Színház Debrecen társulatához, tánctagozat-vezetőként.

Dr. Vadász Dániel

Énekesi pályáját a debreceni Csokonai Színházban kezdte, dolgozott a Szegedi Nemzeti Színházban, majd 2003-tól a Magyar Állami Operaházban. Az operai karrierrel párhuzamosan bemutatkozott a Budapesti Operettszínház színpadán is, ahol szinte rögtön a színház vezető bonvivánja lett. Jogi diplomáját 2000-ben a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi karán szerezte, ahol a nemzetközi gazdasági jog területére specializálódott. Angol, német és olasz nyelvtudása révén kiterjedt és stabil nemzetközi kulturális kapcsolatrendszer épített ki Európában, Ázsiában, az Egyesült Államokban és Kanadában. Művészeti főtanácsadója, társproducere a Salute to Vienna koncertsorozatnak és a Budavári Palotakoncerteknek. A Virtuózok, a világ első klasszikus zenei tehetségkutató televíziós műsorának producere volt. 2011 óta a koncertek és zenés színházi előadások létrehozásával foglalkozó Operettissima Kft. ügyvezetője. 2017-ben útjára indította a Cooperát, mely a vidéki operatársulatokkal együttműködve magas színvonalú, értékes operaelőadások létrehozását tűzte ki legfőbb céljául.

Juronics Tamás

1987-ben az Állami Balett Intézet néptánc tagozatán végzett, majd a Szegedi Balettbe szerződött, ahol 1989-től szólista lett. 1990-ben az együttesen belül önálló műhelyt alapított koreográfiai kísérletezésre. 1991-től már önálló koreográfiákkal is bemutatkozott a társulat számára és továbbra is az együttes vezető táncosa. 1993-tól a megújult társulat, a Szegedi Kortárs Balett művészeti vezetője lett. Vendégtanárként részt vett amszterdami és zürichi mesterkurzusokon és több alkalommal Olaszországban is. Mára nemzetközileg is elismert alkotó, akinek nevéhez több mint 70 koreográfia fűződik. Sikeres rendező az opera, a musical és a prózai színház világában is, valamint tv show-k színpadi rendezője és szereplője. 22 zenés színházi rendezése között a Verdi és Puccini művek mellett ismert musicalek szerepelnek, mint az Evita, West Side Story vagy az Ezeregy éjszaka.

Somogyi-Tóth Dániel

A Bartók Béla Konzervatóriumot zongora és zeneszerzés szakon végezte el, majd 2006-ban diplomázott a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem karmester és orgona szakán Gál Tamás, Ligeti András és Lehotka Gábor növendékeként. 2007–2011 között a Békés Megyei Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője és karmestere volt. 2009 óta a Budapesti

Operettszínház állandó vendégkarmestere. 2010–2011 között a Pécsi Nemzeti Színház operakarmestere volt, majd megpályázta a debreceni hivatásos együttesek igazgatói posztját. 2011 májusa óta a Kodály Filharmónia Debrecen igazgató-művészeti vezetője. 2012 áprilisa óta a Csokonai Színház operatagozatának vezetője.

Tompa Gábor

Nemzetközileg elismert erdélyi magyar színházi és filmrendező, színházigazgató, egyetemi tanár, költő, esszéíró. 1981-ben végzett Bukarestben, a Színház- és Filmművészeti Akadémia rendező szakán, a világszerte elismert romániai rendezőiskola kiemelkedő egyéniségeinek, Liviu Ciulei, Mihai Dimiu és Cătălina Buzoianu tanítványaként. 1981 óta a Kolozsvári Állami Magyar Színház rendezője, 1990 óta igazgató és főrendező. Alapítója volt a kolozsvári Színházművészeti Karnak, ahol 1991-től rendezést oktatott. A továbbiakban a limoges-i Académie Théâtrale de L'Union, a freiburgi Schauspielschule, a londoni Brunel University és a barcelonai Institut del Teatre vendégtanára volt. Több mint 80 színdarabot rendezett, és további 80 előadás producere volt Romániában és szerte a világon, többek között Franciaországban, Németországban, Spanyolországban, az Egyesült Királyságban, Kanadában, az Amerikai Egyesült Államokban és Dél-Koreában. Többszörös UNITER-díjas alkotó, 2002-ben UNITER Kiválóság díjat kapott. Számos vers- és színházi esszékötetet is jegyez. Az Európai Színházi Unió (Union of the Theatres of Europe – UTE) eddig háromszor újraválasztott elnöke. Az Interferenciák Nemzetközi Színházi Fesztivál alapítója és igazgatója. A Kaliforniai Egyetem (University of California, San Diego, USA) rendezői tanszékének egykori vezetője: professor emeritus. A Magyar Köztársaság érdemes művésze.

IV. A társulatról

Egy kőszínház lelke és mozgatórugója a társulata – a munkatársak szakmai felkészültsége, hozzáállása meghatározza a színház arculatát, jellegzetességeit, determinálja sikerességét. Nem véletlen a megfogalmazás – munkatársak – a közbeszédben ugyanis társulat alatt a legtöbb esetben egy-egy intézmény művészeit értik, **számunkra azonban a színház egész közössége értendő a fogalom alatt. A színház önálló, sajátos mikrokozmosz, egyedi ökoszisztéma, ahol a különböző területek tagjai, képviselői egymással kölcsönhatásban, szimbiózisban hozzák létre estéről estére varázslatot.** Egyik nincs a másik nélkül, hiányosságok esetén a félkarú óriás csapdájába esünk.

Éppen ezért a jelen pályázatban megfogalmazott 12 pont a társulati működés tekintetében is kiemelten fontos, hiszen a minőségre való törekvés, az egymás felé fordulás normái, a tervezhetőség és a közös célért való munka meghatározza a társulati kohézió, így a színház eredményességét is.

Kiemelt célunk, hogy olyan háttértámogatást kapjanak a színház dolgozói, amely nem kizárólag a szakmai előremenetelt segíti, hanem más területekre kiterjedően is építi őket. A színházi léttel járó működés mentális és fizikai értelemben is egyedi hozzáállást igényel, a fordított napirenddel járó biológiai változások csak egy a kihívások közül, ami az intézményben dolgozó kollégákat érinti. **Olyan eszköztárat szeretnénk számukra felmutatni, ami segíti őket a mentális-fizikai erőnlétük fenntartásában.**

A művészek között eltöltött évtizedeket felölelő tapasztalatunk azt mutatja, hogy kevesen kaptak valódi **iránymutatást gazdasági-foglalkoztatási kérdésekben, az öngondoskodás témakörében, és ritkán téma csak a jövőtervezés** – nemcsak kifejezetten szakmai, hanem gazdálkodási tárgykörben sem. Szeretnénk, ha kollégáink tisztában lennének lehetőségeikkel, döntéseik hosszú távú következményeivel, hogy tudatosan tervezhessék életüket ne csak az aktív szakaszban, hanem nyugdíjas éveikben is.

A havi, kéthavi rendszerességgel szeretnénk olyan társulati üléseket tartani, amikre egy-egy szakembert is meghívunk, hogy fizikai és mentális egészség, pénzügyi tervezés és egyéb témákban előadást tartsanak a kollégáknak (pl.: Dr. Bagdy Emőke, Dr. Fülöp Péter, Dr. Schwab Richárd).

Mindezzel szorosan összefügg az életpályamodell témaköre. Az egész ágazatban egyaránt nagy problémának látjuk, hogy az **operaénekesek, táncművészek, prózai színészek és bizonyos területen dolgozó háttérmunkások számára nincs a láthatáron kiszámítható életpályamodell.** A korkedvezményes nyugdíj megszűnése a kiemelt társulatok táncosain kívül

mindenkit érintettek. Igaz, hogy technikailag végül életjáradék formájában, de megmaradt privilegizált helyzetük, hogy jóval az öregségi nyugdíj előtt kiszállhatnak az aktív táncos életből – ez természetesen nem jelenti azt, hogy a havi 100-140 000 Ft-os járadék fedezné a megélhetésük költségeit. De mégis egyfajta „előszobája” a nyugdíjas éveknél, bizonyos mértékben könnyítést kapnak a testük, illetve egészségük extrém terhelésére való tekintettel. A többiek számára azonban jelenleg nincs ilyen alternatíva.

Szeretnék szakmai és közéleti szinten egyaránt egyeztetéseket kezdeményezni, hogy hasonló intézkedések léphessenek életbe a vonatkozó kollégák számára is. Ahhoz, hogy érvényes életpályát kínáljunk a számukra fontos, hogy a pályát pontosan definiáljuk, és biztosítsuk azt, hogy érdemes legyen egy teljes életet áldozni erre a hivatásra – különös tekintettel arra, hogy például a diplomás énekesek legnagyobb része sajnos nem is lesz főállású énekes, tehát egy jelentős kockázat még a változás mellett is fent fog maradni a képzettség-foglalkoztatás tekintetében.

Hosszú távú cél lehet pedig, hogy az érintett kollégák számára olyan átképzési programokat hozzunk létre, amelyek lehetőséget adnak nekik új készségek és szakértelem elsajátítására, hogy az aktív színházi évek után is legyen kézzelfogható jövőképük.

V. Próza tagozat

1. A színház feladata a jelenkorban

A mai színház feladata a mi meghatározásunk szerint abban áll, hogy mindenki számára elérhető, magas színvonalú színházat hozzunk létre. Azt tekintjük jó színháznak, ami a mai kor hangzását, intonációját tudja visszaadni a közönség számára: az idővel nemcsak az írott nyelv válik archaikussá, hanem a beszélt nyelv is folyamatosan formálódik, megújul – mindez azt jelenti, hogy ahhoz, hogy **hiteles gondolatokat tudjunk átadni, azokat hitelesen is kell közvetítsük**; ezt értjük az előbbi megfogalmazás alatt. **A jó színház nem azt szolgálja, ami a külvilágban történik, hanem azt tükrözi, ami az emberben belül szól.** A színház nem hangzatos kijelentésekkel és felhívásokkal telezsúfolt plakát; a színház olyan szócső, mely a modern világ emberét az örök kérdések megfejtése felé közelíti, kortól és a kedvelt színházi műfajtól függetlenül. **A színháznak ma az a célja, hogy kérdéseket tegyen fel, hogy gondolkodásra bírja a nézőket, és hogy elrepítse őket a mesék világába, hogy álmodozásra invitálja őket.**

Ma már rengeteg szórakoztató tartalom van, azonban ezekkel a színháznak nem kell versenyeznie, az ezekhez kapcsolódó mércéknek, elvárásoknak nem kell megfelelnie; a színház egyedisége az „itt és most” erejében, a fantázia teremtkészségében van, és az ezekben rejlő lehetőségeket ki is kell használnia a műfaj alkotóinak.

2. Műfaji sokszínűség és műsorpolitika

Egy nemzeti színház alapfeladata, hogy repertoárját a műfaji sokszínűség jellemezze, amellyel minden korosztályt megszólít. Az erre adott válaszunkat a következőkben igyekszünk kifejteni.

Egy gyerekelőadás például mindenekelőtt erkölcsi kérdések megfogalmazásának színtere, beszélgetés jóról és rosszról, szeretetről és ellenszenvről, árulásról és vitézségről, hazaszeretetről és csalásról. Ugyan mindezek a kérdések egy gyermek esetében az álmok és a mesék fonalával átszöttek, de a színház mondanivalójának alapját ugyanúgy ezek a kérdések képezik. Ezért nagyon fontos, hogy a gyerekdarabok a szülőkhöz is szóljanak, akiknek éppúgy el kell indulniuk ezen a közös ismerkedési úton, mint gyermekeiknek.

A színháznak, a gondolatiság mellett, humorral és szeretettel telített kell legyen. Például, Csehov drámái éppoly tragikusak, mint amilyen ironikusak. A sok szeretet, amelyről szereplői álmodoznak, épp a szeretet hiányától végzetszerű. Nincs ez másként ma sem: a korban, amelyben élünk, ezek az emberi huzalozások pontosan ugyanígy működnek. Hőseink nem évszázadokkal ezelőtti szereplők, hanem mi vagyunk, csupán más ruhában. Shakespeare szereplői is mi lennénk, akiket a szenvedélyek, és a jó és a rossz közötti választás emészt. A nagy irodalmi alkotások örökre szólnak, csak meg kell találnunk hozzájuk az utat. A *Bánk bánban* a tragikus hőshöz fűződő erkölcsi kérdések azok, amelyek még ma is visszhangra találnak bennünk. **Ez az a megközelítés, amit a ma színházában fontosnak tartunk elérni.** Úgy gondoljuk, hogy a közönségnek a színházban kell megtalálnia a visszhangot találnia saját kérdéseire és dilemmáira. **Ezért a különböző műfajok – vígjáték, dráma, modern dráma, gyermekdarabok – előadásainak finom ötvözése fontos tézise a modern színháznak.**

A világ bármely színházának alapját a klasszikus világirodalom drámái adják, és ezeknek a drámáknak a megfejtése határozza meg egy színház arculatát. A mai drámairodalmat a műfajok összefonódása jellemzi, a szöveg határai eltolódnak és a drámai szöveg valójában az alkotói közösséggel és a nézővel való beszélgetés ürügyeként jelenik meg; amikor ugyanazt a szöveget megközelíthetjük játékos színházi formában, elidegenítő színházi eszközökkel (Brecht színháza) vagy formális színházi eszközökkel is. Ma már nem létezik stilisztikai doktrína, hanem a rendezői hangnem korszakát éljük, melyben összeolvadnak az irányzatok. A mai színház rendezői színház. **Olyan rendezőket részesítünk előnyben (nemcsak mi, a pályázók, hanem általában a színházi szakma), akik újraértelmezik a klasszikus drámai műveket, miközben a nézőket szórakozásra, és ami a legfontosabb, ezen szövegek újfajta felfedezésére ösztönzik. Mi magunk is így gondolkodunk, rendezői és színházi tapasztalatunk is ezt a megközelítést támasztja alá.** Számunkra a színházban a történet fontosabb, mint a szüzsé.¹ A szüzsé csupán az események sorban történő visszamondása, minket azonban a történet lényege érdekel. **A történet a mondanivalóra fókuszál, amely tulajdonképpen a lényegi tartalom – azaz a „Mi?” megfejtése. Számunkra pedig ez – vagyis a „Mi?” – a fontos és nem a „Hogyan?”.** Ahogy a fentiekben már érintettük, a mai modern színházban a műfajok összefonódnak, teljesen tiszta formában már nem megtalálhatók, az alábbiakban tárgyaljuk ezek mikéntjét. Ezekkel szinkronban, a következők foglalják össze alapvető benyomásaink is a mai színház műfajait és a színházi sokszínűséget

¹ valamely mű cselekménye

illetően, amelyek alapján – a teljesség igénye nélkül – bemutatunk néhány, a ma játszandó színház kapcsán kialakult vezérgondolatot.

Vígjáték. A vígjáték műfaja ma már elengedhetetlen része egy repertoárnak, de a humor és a nevetés mellett – amelyeket finom óvatossággal kell megteremteni – fontos összetevőnek kell lennie a mondanivalónak. **Az ilyen előadásoknak, a neveltetés mellett, el kell gondolkodtatniuk az élet lényegi kérdésein is – a komédia határain belül.** Ez a műfaj segít a nézőnek elvonatkoztatni, elhagyni a valóságot, és a mi feladatunk az, hogy ebben segítsük őt. Lényeges, hogy ne felejtjük el a színház nevelő feladatát, tehát a komikumot ne akármilyen áron akarjuk elérni. A humor a szereplők pontos megformálásából, önmagunk felismeréséből ered: amikor azért nevetünk, mert magunkra ismerünk a színpadon lévő emberben, és nem azért, mert a figura nevetséges.

Kortárs drámairodalom. A mai kortárs drámairodalom rendkívül színes, és a műfajban újonnan megjelenő alkotások számosságukat tekintve is figyelemre méltóak. Műfajismeretünknek és tapasztalatunknak köszönhetően felismerjük a jó és színpadra jól adaptálható kortárs drámai műveket, illetve olyan rendezőket hívunk be, akik tudnak ezekkel a szövegekkel dolgozni. Ezek a művek erős visszhangra találnak a nézőben. Nem azért, mert valamilyen új, szórakoztató szüzsét mutatnak fel, hiszen a világirodalom alapszüzséi már mind ismertek, hanem **a kortárs dráma különleges szemszöge, a mai problémák és örömök újszerű olvasata az, ami megszólítja a nagyérdeműt.**

A színházszeretetre nevelés kétség nélkül gyermekkorban kezdődik. A gyerekelőadásoknak szerintünk két iránya van: a tündérmesék és a játék. A tündérmese a fény, a zene, a történet, a jelmezek multimédiás tere. Ahol a gyermek elmerülhet a varázslatos, nem triviális világban, ahol minden színpadi pillanat csodálkozást vált ki. A második irány, a játék esetében pedig a gyermek képzeletének ugyanolyan aktívan kell működnie, mint a könyvek olvasása közben. Ez egy olyan világ, ahol a történetet nem rajzolják, hanem a gondolat erejével kell életere. A gyerekelőadás minden esetben arra kell bátorítsa a gyermeket, hogy saját olvasatát hámozza ki a történetből, ami alapján a döntéseket és az értelmezéseket maga választja, és nem helyette vonnak le következtetéseket.

A következő öt évben a repertoárpolitikánkat ezek az előzőekben ismertetett irányzatok határozzák majd meg: vígjátékok, klasszikus drámairodalom, magyar drámák, gyerekelőadások és kortárs drámák. A következő három évben olyan szerzők műveit szeretnénk színre vinni, mint:

- Klasszikus drámairodalom – Barta Lajos, Molnár Ferenc, Örkény István, Anton Pavlovics Csehov, William Shakespeare, Bertolt Brecht, Edmond Rostand, Mihail

Bulgakov, Johann Wolfgang von Goethe, Csokonai Vitéz Mihály, Madách Imre, Arany János, Petőfi Sándor, Gárdonyi Géza, Szabó Magda, Rejtő Jenő, Tamási Áron, Móricz Zsigmond;

- Gyermekirodalom – Kate DiCamillo, Artur Givargizov, Guus Kuijer, Benedek Elek, Fazekas Mihály (2026-ban ünnepeljük születésének 260. évfordulóját), Marék Veronika, Lázár Ervin, magyar és székely népmesék, néplegendák alapján született új művek;
- Kortárs drámairodalom – Florian Zeller, Jon Olav Fosse, Sirkku Peltola, Yasmina Reza, Presznyakov fivérek, Jevgenyij Griskovec;
- Vígjátékok – Carlo Gozzi, Carlo Goldoni, Moliere

3. Nemzetközi kapcsolatok

Világszínházi hagyomány és tapasztalat integrációja a Csokonai Nemzeti Színházban. Úgy gondoljuk, hogy a külföldi színházak több mint kétezer éves hagyományának megismerése lehetőség és feladatunk is, hogy **beépítsük a színház mindennapjaiba azokat a jó gyakorlatokat, amelyek a színház működését és elismertségét erősíthetik, továbbá mind a benne dolgozók és a nézőközönség számára új szintekre emelhetik a művészeti és művészi élményt. A világ vezető színházi országainak rendezőivel, drámaíróival különösen jó kapcsolatokat ápolunk;** nemzetközi tapasztalatainkról és kapcsolatrendszerünkéről a művészeti tanácsról szóló fejezetben bővebben írunk.

A magyar hagyományokba illeszkedő különböző színházi irányzatok és kulturális gondolatok építik a színházi nyelvet. Formálják a közönség ízlését, és ami a legfontosabb: fejlesztik a társulatot. A színész képzése élethosszig tartó folyamat, és fontos, hogy minden új előadással új feladatokat állítsunk a színészek elé. **Így tud kiteljesedni és megerősödni egy társulat.**

Természetesen ahhoz, hogy ez a fejlődési folyamat működni tudjon, elsősorban nemzetközi rendezőket, díszlettervezőket, koreográfusokat kell becsatlakoztatni a színház működésébe, hogy gazdagítsák a sokszínű és változatos magyar hagyományt.

A nemzetközi nyitás egyik konkrétuma: a Csokonai Nemzeti Színház *A Pál utcai fiúk* előadásával a 2026/2027-es évadban olaszországi turnét tervezünk, ennek előkészítésének részeként 2025. decemberében olasz szakemberek bevonásával szakmai workshopot tervezünk prózai színészeink számára.

A jövő színészei, alkotói, szakemberei

Ilja Bocsarnikovsz a Színház- és Filmművészeti Egyetem harmadéves prózai színművész osztályának egyik osztályfőnöke. Ez az osztály új módszertani képzésben részesül: a magyar színház és oktatás hagyományait alapul véve, több nemzetközi kortárs tapasztalatot építenek be az osztály képzési rendszerébe, amely több szempontból a sztanyiszlavszkiji színházi hagyományon alapszik. Az osztály hallgatói a játékos színház, a mozgásszínház diszciplínáit is elsajátíthatják, valamint többoldalú zenei képzést kapnak.

Ez a fiatal generáció sok új szint hozhat a színházi életbe és megfelelhet a modern színház követelményeinek is. Szeretnénk, ha ezek a hallgatók a jövőben a Csokonai Nemzeti Színház Debrecen részévé válnának. A képzés szakaszában is lehetőség van a szoros együttműködésre az SZFE hallgatói és a színház között. A vizsgaelőadások, nyitott vizsgák és órák nem csak a hallgatók, de a közönség számára is érdekesek lehetnek. A vizsgaelőadásokat követően közönségtalálkozókat is tartanánk, hogy az érdeklődők betekintést nyerhessen a mesterség elsajátításának lépéseibe, a hallgatók pedig gyakorlatot szerezhettek a nézőkkel való közvetlen, kötetlenebb kommunikációból, nyilvános beszédből, klasszikus interjúhelyzetekből.

A Debreceni Egyetemmél már élő együttműködést a továbbiakban is ápolni kívánjuk, és lehetőség szerint szorosabbra is fűznénk az intézménnyel való kapcsolatot. A kooperáció értelmében az intézmény hallgatói szakmai gyakorlatukat tölthetik a színház falai között – nemcsak a művészeti szakok diákjai, hanem minden olyan fiatal szakember, aki releváns tapasztalatot tud szerezni a Csokonai Nemzeti Színházban.

Folytatnánk és bővítenénk is azoknak a programoknak, aktivitásoknak a sorát, amelyekkel a műfajra nyitott és színházkedvelő hallgatók, oktatókat szólítunk meg: színházbejárások, előadásokról szóló beszélgetések, exkluzív találkozók művészekkel és rendezőkkel.

A színház nem csupán performatív tér, ahol a közönség és a színészek találkoznak. A színház intézmény is, egy tudomány, amelynek fejlődnie kell. Az újgenerációs rendezők és művészek, az új dramaturgia, az új scenográfiai szemléletek, gyakorlatok fejlesztésének segítségével. Szeretnénk a fiatal rendezők, drámaírók számára integrált színházi műhelyeket életre hívni a színház programjainak keretében.

Az intézmény már meglévő hazai, külhoni és nemzetközi kapcsolatait, csereprogramjait a nagyváradi Szigligeti Színházzal, a Szatmárnémeti Északi Színházzal kibővílnének olyan új szereplőkkel, mint a Kolozsvári Állami Magyar Színház, a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron

Színház, a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház (Beregszász) és a számos budapesti intézmény. Ezek a szakmai-művészeti együttműködések alkalmat teremtenek a tapasztalatcserére, a kommunikációra, fejlődésre, koprodukciónak, valamint arra, hogy intézményünk hazai, külföldi és nemzetközi vendégelőadásainak, fesztiválszerepléseinek számát is szignifikánsan növeljük.

4. Fesztiválok

A város színházi életében fontos szerepet játszó fesztiválhagyományokat szeretnénk folytatni és továbbfejleszteni. A színház két, évek óta sikeresen működő rendezvénysorozatát a MagdaFesztet és a DESZKA Fesztivált missziójukhoz és tradícióikhoz méltón szeretnénk továbbgondozni, bővíteni és fejleszteni.

A Szabó Magda tiszteletére létrehozott fesztivál 2025-ben immár nyolcadik alkalommal rendezte meg az intézmény. A rendezvény központjában a női alkotás, a női társadalmi szerep, a nő mint művészeti téma áll. Szeretnénk továbbra is megtartani és fejleszteni a rendezvénysorozatot, annál is inkább, mert rengeteg továbbra is kibeszéltetlen, feltárni való aspektusa van a női alkotói energiáknak, jelenlétnek. **A téma egyértelmű potenciált kínál arra, hogy a fesztivált kinyissuk a nemzetközi szereplők számára is:** vendégelőadások, civilek számára meghirdetett workshopok, szakmaibeliek részvételével zajló műhelyfoglalkozások, előadások, kerekasztalbeszélgetések lehetőséget jelentenek a tematika további kibontására és megértésére.

A DESZKA Fesztivál célja a kortárs magyar drámairodalom értékeinek bemutatása és népszerűsítése, egymás munkáinak és művészi törekvéseinek minél teljesebb megismerése, a mai magyar drámák színrekerülési feltételeinek javítása, és folyamatos, baráti párbeszéd kialakítása szerző és szerző, szerző és színház, színház és közönség – illetve az értékteremtő körforgás minden résztvevője között.² **E fesztivál tekintetében is van perspektíva a határokon átvágó szintlépésre:** egyrészt izgalmas vállalkozás magyar kortárs drámákból készült nemzetközi előadások felkutatása és meghívása a fesztiválra, panelbeszélgetések formájában tapasztalatcserére külföldi szereplőkkel, illetve felmerülhet a nemzetközi könyvpiac mintájára olyan találkozások életre hívása, ahol más országbeli színházak képviselői és a hazai drámaírók jövőbeni közös munkák lehetőségének érdekében kapcsolódhatnak.

² <https://csokonaiszinhaz.hu/fesztivalok/i-deszka-fesztival/> Letöltés időpontja: 2025. 10. 09.

A 2025/2026-os évadban újra a színház otthont ad az Országos Színházi Találkozónak (OSZT) is, amely lehetőséget kínál a szakmai tapasztalatcserére is, valamint forrása lehet a debreceni közönség érdeklődési köreinek más aspektusú feltérképezésére is, amely segítségünkre lehet a következő évek programjainak összeállításában is.

Az idei évadtól elindítanánk egy egyhetes nemzetközi operafesztivált, amelyről az operatagozatról szóló fejezetben hosszabban értekezünk.

VI. Operatagozat

A pályázati anyag első fejezetében bemutattuk a Csokonai Nemzeti Színház Debrecen OperaCentrumának már lefektetett alapköveit. Ezek adják meg az irányt, amit a műfaj tekintetében tervezünk az intézményben.

Az operajátszás a 1980-90-es években élte legutóbbi aranykorát a Csokonai Nemzeti Színházban, azonban az elmúlt – hozzávetőlegesen – 20 évben vesztett jelentőségéből és fényéből. Okai ennek a hazai-nemzetközi kultúrafogyasztási szokásokban beállt változások is, amelyek miatt ma már nem ugyanúgy van jelen a hazai kulturális életben a vidéki operajátszás, mint egykoron. Ezzel a problémával minden nem budapesti színház igyekszik a maga módján felvenni a kesztyűt.

A Csokonai Nemzeti Színház vetületében a fentiek leképeződése, hogy az előző években mindössze három szerződöttetett szoprán énekművész és egy 23 tagú énekkar jelentette az operatársulatot, közben a nagyoperákhoz szükséges, működőképes operakórus létszáma 40-70 fő, a szólista kollégákon felül. Összehasonlításként fontos látnunk, hogy például a Kolozsvári Magyar Opera több mint 20 szólistával, 45 fős énekkarral, saját balettkarral és zenekarral rendelkezik.

A produkciók táncbetéteit jellemzően az adott időszakra szerződöttetett művészek, illetve alkalomadtán a színház kortárstánc-társulata szolgálja ki, de – kényszerű és sajnálatos – gyakorlat, hogy a szakemberhiány okán a releváns részek kihúzásához kell folyamodni: ez nem a nemzetközi tendenciákhoz igazodó eljárás.

Márpedig a mi célunk az, hogy a debreceni operajátszás színvonala összemérhető legyen a hasonló méretű regionális központok színházainak nívójával (például: Marseilles, Graz, Mannheim).

Ez tehát a pillanatnyilag fennálló állapot, amelyről elstartolna a kétlépcsős szakmai-társulatbővítési programunk.

1. fázis – 1 éves távlat

Énekkar: Következő 1 évben célunk, hogy a színház énekkarát 32-35 főre bővítsük. A létszámfejlesztést egy sor különböző tényezőre figyelve, azokra érzékenyen reagálva kell

végrehajtani, ilyenek például: a munkaerőpiac aktuális állapota, a bérfeszültség kérdése, a szakirányú végzettséggel rendelkező kollégák, a 2008. évi XCIX., az előadó-művészeti szervezetek támogatásáról és sajátos foglalkoztatási szabályairól szóló törvényben meghatározott aránya, a vokális képesség, az intézményen belüli lojalitásprogramok – ez a tényezők adják ki a mátrixot, amelyre tekintettel kell lenni, ezek okán is született meg a kétlépcsős program.

Mindezekon felül, a **Kodály Kórus Debrecennel már létező együttműködést szorosabb, intézményi szintre kívánjuk emelni**, hogy azoknál az előadásoknál, amelyeket ezt megkívánják, az említett együttes tagjaival kiegészülve tudjunk színpadra állítani nagyobb apparátust igénylő produkciókat.

Szólistaművészek: A meglévő szólistagárdára természetesen számítunk, azonban mindenképp szeretnénk felmérni, hogy milyen előadásokban, milyen szerepekben tudnak megjelenni. A produkciók níveljában tervezett jelentős léptékváltás ugyanis új kihívások elé állítanak majd mindenkit, akik eddig nagyobb szerepeket énekeltek, és előfordulhat, hogy ebben az újféle rendeződésben kisebb volumenű szerepekre lesznek hivatottak, mert magasabb szakmai elvárásokkal találják szemben magukat.

A szólóművészek szempontjából két csoportra bonthatóak a szerződteni kívánt művészek:

- a) **Állandó vendégművészek: 4-5, nemzetközi élvonalból érkező kollégát állandó vendégművészként szerződnek az intézményhez.** Ők nem töltenének be intézményi státuszt, de felkéréseik, egyeztetéseik során **elsőbbséget biztosítanak színházunk számára.**
- b) **Állandó társulati tagok:** ez az a – szintén – **4-5 fős csoport**, akik a színház falain belül, **teljes értékű társulati tagként dolgoznak**, szoros együttműködésben az intézménnyel. Örömmel dolgozunk együtt kiemelkedő tehetséggel bíró pályakezdő, frissen végzett kollégákkal is, akik számára a már említett OperaCentrum-koncepció keretén belül egyedülálló képzési program vonzó lehet. Állandó társulati tagjaink számára mindenképp a főszerepeket szánjuk.

Bízunk abban, hogy OperaCentrum szakmai ereje olyan hívószó, meghatározó érték lesz a fiatal énekesek számára, amely okán szívesen szerződnek színházunkhoz.

Olyan **szakmai-támogató háttérrel**, amelytől nemcsak arra számíthatnak, hogy **értő, odafigyelő koordináció** mellett dolgozhatnak (azaz nem kell tartaniuk attól, hogy túlterhelik őket vagy nem megfelelő szerepekre írják ki őket), hanem egy **képzési programot kapnak**, ahol a **folyamatos fejlődésre** van lehetőségük. Mindez azért is különösen fontos, mert több évtizedes tapasztalatunk azt mutatja, hogy **elsősorban énektechnikai hiányosságok miatt rekednek meg a szólóénekesek**. Pont ennélfogva tartjuk **kulcsponthi kérdésként, hogy ezt a témakört komplexitásában kezeljük, és rendszerszinten foglalkozzunk vele**. Ez jelenti azt, hogy nem csupán az énekesek, hanem **énektanárok képzésével is foglalkozni kívánunk** – távlati célunk pedig az, hogy 3-5 éven belül legalább 10 olyan operaének-tanár oktasson a Vargás-féle bel canto módszer szerint az országban, akik Debrecenben szereztek ezt a tudást. Mindettől azt várjuk, hogy **felértékelje a debreceni műhely szakmai jelentőségét**, hogy mindazok, akik már nálunk dolgoznak vagy hozzánk fognak szerződni, tudják, hogy az OperaCentrum tanárai, korrepetítorai, a színház operatársulata milyen prosperáló lehetőségek mellett dolgozhatnak – ez az összetett program ugyanis **mindenki számára fejlődési potenciált jelent majd, valamennyi kolléga, a saját szintjének megfelelően, de gazdagodni fog a műhelymunkától**.

Mindezek mellett, **stratégia partnerséget tervezünk kötni a Kolozsvári Magyar Operával**, ahol egy több mint 20 szólistából álló társulat játszik, akik jelentős szabad kapacitással rendelkeznek – ez adja az együttműködés alappotenciálját. Fontos azonban megegyezni, hogy más szempontból is jelentkezik közös egymásra utaltság a két színház között, a különböző célokra fordítható források, valamint a kolozsvári műhely további teljes értékű tagozatokkal is rendelkezik.

Mindezen elképzelések már az idei évben is tetten érhetőek, hiszen az aktuális évadra kitűzött előadások esetén: példaként említhetjük **a megbízotti igazgatói időszak alatt előkészített és aláírt szándéknyilatkozat a Szegedi Szabadtéri Játékokkal**, ahová a Juronics Tamás által rendezett, Erkel László Kentaur látványvilágában életre kelő *Carmen* produkciót viszünk 2026-ban, amelynek **főszereplői közül ketten a hazai élvonalhoz tartoznak, ketten pedig a New York-i Metropolitan színpadán is szerepeltek, több alkalommal is**. Az előadás során színházunk énekkara és a Kodály Kórus Debrecen is közreműködik.

Ezt a gyakorlatot támasztja alá a színház alapításának 160. évfordulója alkalmából bemutatott *Bánk bán* előadás, az évadra tervezett *Pillangókisasszony* és a *János vitéz* is.

A zenekar esetében természetesen a város és a színház rezidens szimfonikus együttesével, a Kodály Filharmonikusok Debrecennel kívánunk együttműködni a továbbiakban is.

2. fázis – 2-3 éves távlat

Énekkar: A második lépcsőben a Csokonai Nemzeti Színház énekkarát **40-45 fősre kívánjuk bővíteni.**

Balettkar: A fentiekben már tárgyaltuk, hogy jelenleg eseti jelleggel szerződöttest művészekből álló társulások működnek közre a produkciókban, azonban a tervezett minőségi javulás érdekében elengedhetetlen, hogy állandó, összeszokott, 14-16 fős balettkara legyen a színháznak.

A fentiekben vázolt társulatbővítés nemes feladat, és egyben egy kommunikációs helyzet is. Azt ugyan is be kell lássuk, hogy ma már nem reális elvárás, hogy 10-15 nemzetközi színvonalú énekes állandó társulati tagként, munkaszerződéssel szerződjön a színházhoz és itt éljen. Az ilyen tehetséggel bíró művészeket előbb-utóbb felfedezik a külföldi impresszáriók, színházak – ez azonban az élet rendje, és ha egy-egy, a Csokonai Nemzeti Színházból induló operaénekesből nemzetközi szinten is sikeres művész lesz valamikor, arra mi büszkeséggel és nem csalódottsággal kívánunk tekinteni. Ezt azonban mind őszintén és nyíltan kell a közönség felé is tolmácsolnunk.

Összefoglalásul: mi bátran vállaljuk, hogy a vízió az, hogy **az operajátszás szintjén a Csokonai Nemzeti Színház Debrecen összemérhető legyen regionális központok házaival, azonban ezzel párhuzamosan azt is le kell szögezzük, hogy nem lehet ezt a színvonalat ígérni és elérni, nem a színvonalnak megfelelő társulati költségvetéssel.** Vagyis, el kell jönnie a pillanatnak, amikor el kell döntenünk, hogy nem csak egy-egy produkció erejéig, hanem **összintézményi szinten is versenyképes, a nívónak megfelelő munkabéreket kínálunk.** Ahhoz, hogy a megfelelő szakmaiságú kollégákat tudjunk foglalkoztatni, ahhoz a fizetéseknek legalább meg kell közelítsék, de jobb esetben elérik vagy meghaladják a nagy budapesti együttesek – zenekarok, kórusok – által kínált béreket. Ahhoz ugyanis, hogy legyen értelme olyan világklasszis művészeket meghívni, mint például a Milánói Scalát, a Wiener Staatsopert és a New York-i Metropolitant megjárt Pier Giorgio Morandi, ahhoz olyan szólamvezetők, zenekari kollégák, kórusművészek kellenek, akik Magyarország legjobbjáival összevethetőek.

Operafesztivál

A színház vezetősége kiemelkedő nemzetközi tapasztalattal rendelkezik az opera területén is, amely kiváló lehetőség arra, hogy a színház programját egy évente visszatérő operafesztivállal bővítsük. Az intézmény már meglévő hazai, külhoni és nemzetközi kapcsolatait, csereprogramjait kibővítené olyan új szereplőkkel, mint például a Kassai Nemzeti Színház, a zágrábi Horvát Nemzeti Színház, a Kolozsvári Magyar Opera. Az együttműködések révén a debreceni közönség betekintést nyerhet számos különböző operai-színházi gyakorlatba, művészi nyelvbe és feldolgozási módba, irányzatba, megismerhetnek új alkotókat és operaénekeseket. Természetesen ezek a szakmai-művészeti együttműködések társulatunk számára is alkalmat teremtenek a tapasztalatcserére, a kommunikációra, fejlődésre, koprodukciónak, valamint arra, hogy intézményünk hazai, külhoni és nemzetközi vendégelőadásainak, fesztiválszerepléseinek számát is szignifikánsan növeljük.

VI. Kortárstánc-tagozat

Művészeti koncepció a Gradient Kortárs Balett Debrecen, a Csokonai Nemzeti Színház tánctagozata számára

1. Bevezetés

A Gradient Kortárs Balett Debrecen célja, hogy a város kulturális életének meghatározó szereplőjévé váljon, a színház más tagozataival közös és önálló produkciókkal is. Egy olyan tagozatot építünk, amely egyedi repertoárjáról, technikai kiválóságáról és sokszínűségéről ismert, és amely elkötelezetten keresi a hazai és nemzetközi együttműködéseket. Folyamatosan újítunk a koreográfiai nyelv és a produkciós formák terén, miközben építünk a helyi közösségre, és nyitottan fordulunk az országos és nemzetközi szintér felé.

Debrecenben és környékén a táncművészet széles körben jelen van amatőr szinten is, számos iskola és közösség ápolja a műfajt. A professzionális táncművészet azonban a város színházi életében eddig csak időszakosan volt jelen, így a Gradient Kortárs Balett Debrecen megalapítása új, hosszú távon is fenntartható lehetőséget kínál. A tagozat létrejötte egyszerre válasz a város kulturális igényeire és a táncművészet fejlődésének új irányaira, hozzájárulva ahhoz, hogy Debrecen a kortárs tánc hazai és nemzetközi központjává váljon.

2. Művészi állomány fejlesztése

A tagozat alapját a kiváló művészi teljesítmény adja. Hosszú távú célunk egy legalább tizennégy fős tagozat létrehozása, amelyben a táncosok technikai tudásukkal és sokoldalúságukkal is kiemelkednek, miközben az intézmény által biztosított lehetőségek és a megfelelő munkafeltételek a folyamatos fejlődést kínálják számukra.

Fő célok és eszközök:

- 12-14 fős, magas színvonalú, sokoldalú tagozat kiépítése
- Olyan művészek alkalmazása, akik több koreográfiai stílusban is magas színvonalon dolgoznak
- Folyamatos szakmai fejlődés biztosítása dedikált próbavezető,

vendégmesterek, workshopok révén

- Évente, az évad végén egy olyan tematikus est megrendezése, amelyen a táncosok koreográfusként is kipróbálhatják magukat
- Gyógytornász bevonása a fizikai egészség és sérülésmegelőzés érdekében

3. A repertoár fejlesztése

A tagozat repertoárjának fejlesztésében kiemelt jelentőséggel bír a kortárs tánc szerepének újragondolása. Célunk, hogy olyan előadásokat hozzunk létre, amelyek nyitottak a műfaji keresztezésekre (genre-blending), és képesek megszólítani széles rétegeket, különös tekintettel a fiatal generációra. Fontosnak tartjuk, hogy a repertoár egyszerre épüljön a kortárs tánc új irányzataira, valamint a közönség sokszínű igényeire, ezzel biztosítva a műfaj folyamatos megújulását és társadalmi relevanciáját.

Repertoárstratégiánkat két irány határozza meg:

- a) Minden évadban legalább egy olyan bemutató, amelynek címében, témájában és formanyelvében is a szélesebb közönségréteg megszólítására van lehetősége. Ezek akár koprodukció formájában is megvalósulhatnak, mint például a 2025/26-os évadban a prózai tagozattal közösen létrehozott *Lét(ra)* előadás, amelyben **a tánc nem kiegészítő, hanem egyenrangú műfaji jelenlétet képvisel.** A jövőben hasonló együttműködések tervezünk a Kodály Filharmónia Debrecennel, a prózai tagozattal, operatagozattal, hiszen ezek a műfaji találkozások új közönségrétegeket vonzanak, miközben erősítik a társulat sokoldalú profilját.
- b) **A második önálló bemutató egy többfelvonásos estet jelentene, amelyben különböző alkotók munkáit mutatjuk be, így biztosítva a sokszínűséget nemcsak a művészek, hanem a közönség számára is.** Ezek az estek lehetőséget teremtenek a nézők folyamatos esztétikai nevelésére is – elősegítve, hogy a debreceni és környékbeli közönség észrevétlenül „kortárs tánc értővé” váljon. Három rövidebb, különböző stílusú, hangulatú mű könnyebben befogadható a kevésbé tapasztalt nézőknek is, mint egy egész estét kitöltő absztrakt világ, illetve a nézőt felruházzuk a választás lehetőségével arra vonatkozólag, hogy melyiket preferálja. A rövid darabok később fesztiválprogramokhoz vagy más estekhez is illeszthetők, így a társulat repertoárja rugalmasan alakítható.

Az ilyen típusú előadásoknál jellemző rövidebb, újonnan alkotott kortárs darabokra, etűdökre fókuszálnánk (amelyek esetében nincs feltétlenül meglévő librettó vagy zenei anyag). A vendégkoreográfusok szabadon választhatnák meg inspirációs forrásaikat, amely a kortárs tánc műfajában bevett gyakorlat. Mind a hazai, mind a nemzetközi színterről is hívnánk vendégalkotókat, így formálva kettő, három, de akár négy darabból/etűdből álló esteket. Ugyanakkor elképzelhető meglévő darabok újrafeldolgozása is (pl.: Eck Imre – *Pókháló*, 1962)

Ezek mellett a tánctagozat továbbra is aktívan részt vesz a színház egyéb produkcióiban. Táncosaink kiemelkedő minőségben működnek közre operákban, musicalekben és prózai előadásokban – például a *Carmen* vagy a *María de Buenos Aires* esetében –, gazdagítva ezeket saját technikai és művészi képességeikkel.

4. Együttműködések és közösségi jelenlét

A társulat stratégiájának központi eleme a partnerségek építése helyi, országos és nemzetközi szinten.

Debrecenben szoros kapcsolatot alakítottunk ki a kulturális intézményekkel – például a MODEM-mel vagy a Főnix rendezvényeivel –, és együttműködtünk a művészeti képzést nyújtó intézményekkel vagy szervezetekkel, mint például a Medgyessy Ferenc Gimnázium, a DE Művészeti Központ vagy a Modern Tánc-Játék Stúdió. Ezen együttműködések a jövőben is folytatni, lehetőség szerint mélyíteni, bővíteni.

Nyílt órák, beavató foglalkozások és workshopok révén a nem művészeti iskolák tanulóihoz is elvisszük a kortárs tánc élményét. Ezen túl előadásainkat gyakran nem hagyományos helyszíneken, Debrecen különböző pontjain mutatjuk be, hogy munkánkkal minél többen találkozhasanak.

Országos szinten fesztiválokon, a Nemzeti Táncszínházban és más kőszínházakban kívánunk megjelenni tájelőadások révén. Hosszú távú célunk, hogy a 2024-ben indult Debrecen Dance Week fesztivál egy országos jelentőségű eseménnyé fejlődjön.

Hazai szinten más kortárs táncársulatokkal, független művészekkel és kreatív alkotóközösségekkel tervezünk közös produkciókat és csereprogramokat. Nemzetközi szinten szeretnénk más társulatokkal is együtt dolgozni, mint például a ZfinMalta, lehetőséget teremtve

rezidenciákra, csereturnékra és közös projektekre. Ezen túlmenően a társulat szívesen kapcsolódik vizuális művészekhez, kortárs zeneszerzőkhöz, underground és alternatív közösségekhez, valamint digitális és interaktív alkotófolyamatokhoz, hogy interdiszciplináris, helyspecifikus előadásokat hozzunk létre. Ezek az együttműködések támogatják művészi fejlődésünket, bővítik szakmai hálózatunkat és erősítik láthatóságunkat.

5. Közönségkapcsolatok és kommunikáció

A közönséggel való kapcsolatépítést alapvető feladatunknak tekintjük. Nyílt próbák, utólagos beszélgetések és digitális tartalmak segítségével betekintést nyújtunk alkotói folyamatokba.

A közösségi médiában saját Facebook- és Instagram-oldalt működtetünk, amelyeken rendszeresen megosztjuk tartalmainkat: interjúkat, kulisszatitkokat és kreatív anyagokat. Külön figyelmet fordítunk a tudatos márkaépítésre: a „Gradient” arculat következetes és erőteljes jelenlétére minden online és offline kommunikációs felületen.

6. Összegzés

Rövid távon célunk a társulat szervezeti struktúrájának megerősítése. Ennek része, hogy a létszám elérje a legalább tizennégy főt, akik technikai felkészültségükkel és sokoldalúságukkal biztosítják a magas színvonalat. A táncosok egészségét és sérülésmegelőzését gyógytornász bevonásával kívánjuk támogatni, a mindennapi működést pedig egy dedikált adminisztrációs munkatárs segítené. Rövid távú cél továbbá, hogy minden évadban két új bemutató szülessen, valamint workshopok és közösségi programok révén aktívan kapcsolódjunk a debreceni közönséghez.

Hosszú távon arra törekszünk, hogy társulatunk Magyarország egyik vezető együttese legyen, amelyet sokszínűsége és innovatív szemlélete különböztet meg. Országos és nemzetközi turnékat és fesztiválszerepléseket tervezünk, rendszeresen hívunk vendégkoreográfusokat és tanárokat, akik új perspektívákkal gazdagítják társulatunk munkáját.

A Gradient Kortárs Balett Debrecen célja egy fenntartható, sokszínű és technikailag kiemelkedő társulat létrehozása, amely Debrecen a kortárs tánc hazai és nemzetközi központjává emeli. Törekvésünk, hogy a társulat a minőség, nyitottság, innováció és közösség iránti elkötelezettség modelljeként működjön, olyan kezdeményezéseket vezetve, amelyek

ezeket az értékeket hazai és nemzetközi szinten egyaránt képviselik.

VII. Tagozatokon átívelő produkciók – operett és musical

Az operettek és a musicalek világa különösen nagy téttel bír a közönség bővítése tekintetében.

Meggyőződésem, hogy ezeknek a zenés színházi műfajoknak is van olyan értelmezési és formanyelvi tartománya, amely során nem csak egy felszínes szórakozásra kap lehetőséget a néző, hanem egy komplex élménnyel lesz gazdagabb, amelyben a zenei élmény, a színészi játék, a látványvilág és a mondanivaló egyszerre képes érdemi módon hozzátenni az előadáshoz.

Azok a főszerepek, amelyek vokálisan különösen nagy kihívások elé állítják az adott szereplőt, házon belül célzott meghallgatásokat igényelnek. Ha az adott szerepre nincs alkalmas művészünk, akkor érdemes lehet vendégművészeket bevonni, amely intézkedés – érzékeny arányérzékkel kezelve – támogatóan, sőt termékenyen hathat a társulatra. Ez a meglátásom egyaránt vonatkozik az operett és musical műfajára.

Az operettek közül érdemesnek látok egy úgynevezett „nagy címet” műsoron tartani. A *Csárdáskirálynő*, a *Marica grófnő* és *A víg özvegy* olyan címek, amelyeket az egész világon szeretnek és emellett velünk magyarokkal azonosítanak. A nemzetközi zenés színházi hálózatban ezek az operettek különösen nagy perspektívát mutatnak. Ezzel a műfajjal engem személyesen különösen erős kötelék köt össze, hiszek abban, hogy a nagyoperettekkel el fogjuk nyerni sok néző szeretetét, ragaszkodását. Nem titkolom azonban, hogy – mint annyi minden más is – ez a téma sem zárt szobában, hanem a jegypénztárakban fog eldőlni. Olyan operetteket kell játszani, amelyekre a nézők a leginkább nyitottak lesznek, de amelyekkel közben mi is szívesen azonosulunk művészi, szakmai szempontjainkat figyelembe véve.

Az idei évadban egy tavaly bemutatott Viktória előadás szerepel műsoron, amely a Nagyvárad Szigligeti Színházzal közös produkcióként született meg, Novák Eszter rendezésében. Mondhatjuk, hogy a korszerű színházi formanyelv, valamint a hagyománytisztelet egyszerre jellemzik az előadást.

Ameddig a nézők veszik rá a jegyet, műsoron fogjuk tartani, emellett azonban két másik operettet is igyekszünk az évad második felére beilleszteni. Gemza Péter rendezésében felújítjuk a *Mágnás Miska* című operettet, és a Budapesti Operettszínházzal együttműködésben 8 előadásban bemutatjuk a *Marica grófnőt*, Bozsik Yvette rendezésében. Amelyikre nagyobb igény lesz nézői oldalról, azokat a produkciókat a jövőben is játszani fogjuk.

Távlatilag, önálló nagy produkciókat tervezünk a hazai zenés színházi élet vezető alkotóinak megfogalmazásában. Köztük is kiemelt helyen számítunk Juronics Tamás stratégiai tanácsadói, valamint rendező-koreográfusi részvételére. A kisebb terekben *Lili bárónőt*, *Én és a kisöcsémet*, *Csókos asszonyt* és ezekkel hasonlatos műveket fogunk játszani.

A musicalek tekintetében két új bemutató van előttünk, a *Hegedűs a háztetőn* és a *Dzsungel könyve*. Mindkettő remek cím, a szereposztások tekintetében meghallgatásokat kezdtünk el szervezni, hogy a lehető legmagasabb színvonalú előadásokkal állhassunk a nézőink elé. A kettős, illetve hármas szereposztás lehetőséget ad arra, hogy a vendégművészek és a saját társulat egymástól tanulhasson, és ez hosszabb távon is értéket fog teremteni a társulat tágabb értelmezését illetően. „Nagy címek, kiváló alkotók”, ebben az egyszerű keretben gondolom a következő évek legnagyobb zenés színházi előadásait megvalósítani. *A nyomorultak*, a *West Side Story*, a *Mária evangéliuma* fontos címek, ezek mellett pedig szeretném minél előbb színpadra állítani Szabó Magda: *Abigél* című regényéből készült musicalt is. A Latinovits-terem lehetővé teszi a kisebb musicalek – zongorakísérettel történő – bemutatását is.

A *Lét(ra)* című előadás kitűnő példa arra, hogy milyen izgalmas amikor együtt dolgozhat a prózai társulat és a kortárs balett tagozatunk. Napokon belül eljön a premier, de a próbák alapján már most látszik, hogy az ehhez hasonló előadások szintén nagy perspektívát hordoznak.

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy azok az előadások, amelyek több tagozatot is érintenek, a nézők mellett a társulat és a szélesebb értelemben vett szakma kiemelt figyelmét is élvezik, miközben a társulati létben is fontos értékeket mutatnak fel.

VIII. Műsorterv

Évente 12 premier nemzetközi összevetésben is helytálló célkitűzés lehet, így ezzel a számmal tervezünk mi is az új produkciók tekintetében, **az összesen játszott előadások** kérdése pedig egy komplex kérdéskört vet föl – utóbbi kapcsán a Magyar Állammal kötött közszolgáltatási szerződés és Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatával kötött fenntartói szerződés az irányadó, amelyek **legalább évi 280 előadást** határoz meg. A 2026-os évre 450 előadást tervezünk, az események száma pedig az általunk tervezett további programokkal, kísérendezvényekkel együtt meghaladhatja a 600-at. Szeretnénk megjegyezni, hogy

tekintettel a naptári év és a színházi évad eltérő időkereteire, ez két különböző szemlélet egyidejű megvalósítását indokolja a színházban.

A műfajok tekintetében általánosan a következő felosztást képzeljük el: 5-6 prózai darab, 3 opera, 2 kortárs tánc, 1-2 musical, 1 operett (nem törvényszerűen minden évben)

A műsor tervezése egy többtényezős mátrix figyelembevételével történik: művészeti koncepció, a társulat művészeinek adottságai, erősségei, tervezett vendégművészek kapacitása, nézői igényei és fizetőképesség, játszóhelyek diszponálhatósága, további logisztikai kérdések.

Az elmúlt évek során sok pályázatot és abban foglalt műsortervet olvashattunk, amelyeket végül az élet részben vagy teljesen átírt. Ha ez általában véve is reális, akkor mögöttünk álló fél évtized tapasztalásait nézve hatványozottan igaz. Először a műsorszerkesztési elvekről írunk, majd felsorolásszerűen bemutatjuk azokat az előadócímeket, amelyeket a következő öt évben szeretnénk színpadra vinni.

Irányadó vezetési elvünk, hogy az vannak álmok, célok és döntések, azonban ezek a halmazok gyakran nem találkoznak egymással. Manapság különösen igaz ez, amikor rengeteg különleges, a mi idővonalunk alatt sosem vagy ritkán látott körülményhez kell alkalmazkodnunk. Ezek okán a tervezés fokozott nehézségekkel jár, hiszen egyik napról a másikra semmivé válhatnak egy világijárvány előretörése, egy új biztonságpolitikai helyzet vagy az ilyen helyzetek gazdasági következményei eredményeiként. Ezzel együtt értelmezhető feladat ma olyan műsortervet összeállítani, amelyet szerződésekkel is felelősségteljes biztosítani.

Első lépésként meg kell határozni azokat a művészeket, akikre építeni szeretnénk a műsor az adott évadban, és megvizsgálni a kapacitásaikat. A színház ugyan társulati rendszerben működik, azonban – mint ahogy azt az operatagozatról szóló bekezdésben is tárgyaltuk – bizonyos produkciók esetében állandó vagy eseti jelleggel vendégművészekkel tervezünk dolgozni.

A prózai előadásaink esetében döntő többségében (90%) a színházhoz szerződött kollégákkal tervezzük az előadásokat, néhány esetben hívnánk egy-egy országosan is elismert színészt.

Az **operaprodukciók** tekintetében hosszan tárgyaljuk az elképzeléseinket az operatagozatról szóló fejezetben, rövid emlékeztetőként jegyezzük itt fel, hogy: **bővítjük az alkalmazott szólisták számát, állandó vendégművészeket szerződtetünk a színházhoz, valamint stratégiai együttműködést kötünk a Kolozsvári Magyar Operával.**

Az operett- és musicalelőadások vonatkozásában szintén **stratégiai együttműködést tervezünk kötni a Budapesti Operettszínházzal**, amely felölel majd koprodukciókat, együtt gondolkodást és hazai-nemzetközi fesztiválokon való közös megjelenést.

Ahogy többször is érintettük, szeretnénk a színház műsorát hazai, külhoni és nemzetközi vendéglőadásokkal, koncertszínházi programokkal is gazdagítani.

1. 2025/26-os évad

A művészek és nézők felé etikai szempontokat szem előtt tartva **igyekeztünk az évadra már meghirdetett műsoron nem változtatni, azonban egyeztetési okok miatt helyenként módosult a kiírt program, valamint bővítettük is további előadásokkal és vendégprodukciókkal a műsortervet.** Erre példa a színház megnyitásának 160. évfordulójára koprodukcióként színpadra állított *Bánk bán* operaelőadás, a Coopera *A kékszakállú herceg vára* című előadása, a Szegedi Nemzeti Színházban született *Pillangókisasszony* előadás, amelyet saját színházunk művészeivel állítunk Debrecenben is színpadra. A János vitéz előadás alkotócsapata egyeztetési kérdések okán módosult – rendezőként Fejes Szabolcsot, díszlet- és jelmeztervezőként Erkel László Kentaurt köszönhetjük –, és egy új operabemutatót is kitűztünk: 2026. május-júniusában a Falstaffot is színpadra állítjuk.

2. 2026–2030

Általánosan elfogadott, vitathatatlan tény, hogy egy többtagozatú városi nemzeti színház repertoárja a műfaji sokszínűség jegyében áll össze; klasszikus és kortárs műveket, magyar és világirodalmi alkotásokat, prózai és zenés (opera, operett, musical) darabokat egyaránt játszania kell. Ugyancsak a repertoár részei lehetnek a nagyhatású prózai művek, regények színpadi adaptációi – különös tekintettel a klasszikus és kortárs magyar művekre. Mindezek mellett kiemelten fontosnak gondoljuk olyan családi előadások létrehozását, melyek a gyerekeket, szülőket és nagyszülőket egyaránt képesek megszólítani.

a) Prózai művek

Agnès de Lestrade: A Gigantikus Szógyár

Alessandro Baricco: Az óceánjáró zongorista legendája

Anton Pavlovics Csehov: Ványa bácsi

Arany János: Toldi
Bagossy László: Sötétben látó tündér
Bereményi Géza: Eldorádó
Bertolt Brecht: A szecsuáni jólélek
Bertolt Brecht: Koldusopera
Carlo Goldoni: Chioggiai csetepaté
Carlo Gozzi: Turandot
Charles Dickens: A Pickwick Klub posztumusz iratai
Csokonai Vitéz Mihály: Csongor és Tünde
Edmond Rostand: Cyrano de Bergerac
Edward Albee: Nem félünk a farkastól
Eugène Ionesco: A kopasz énekesnő
Euripidész: Iphigénia Auliszban
Fazekas Mihály: Lúdas Matyi
Federico García Lorca: Várnász
Fekete István: Tüskevár
Fekete István: Vuk
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Gérald Sibleyras: A szél hangzik a nyárban
Guus Kuijer: Minden dolgok könyve
Johann Wolfgang von Goethe: Faust
Kate DiCamillo: Edward Tulane csodálatos utazása
Katona József: Bánk bán
Kosztolányi Dezső: Édes Anna
Madách Imre: Az ember tragédiája
Marék Veronika: Kippkopp és Tiptopp
Maurice Maeterlinck: A kék madár
Mihail Bulgakov: Mester és Margarita
Molière: Tartuffe
Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A revizor
Örkény István: Tóték
Patrick Süskind: A nagybögő
Samuel Beckett: A játszma vége

Schwajda György: Csoda

Spiró György: Csirkefej

Szophoklész: Antigóné

William Shakespeare: III. Richárd

William Shakespeare: Lear király

William Shakespeare: Rómeó és Júlia

William Shakespeare: Szentivánéji álom

Magyar népmesék alapján készült produkciók

Magyar néplegendák alapján készült produkciók

Székely népmesék és mondák alapján készült produkciók

új, klasszikus szerzők, legendás magyarok munkásságát és életét feldolgozó kortárs előadások
(mint például a Csokonai Nemzeti Színház *A debreceni lunátikus* előadása Jókai Mórról vagy
a Kolozsvári Állami Magyar Színház előadásai: az *Iffjú barbárok* és a *Janovics*)

b) Operák

Antonín Dvořák: Ruszalka

Engelbert Humperdinck: Jancsi és Juliska

Erkel Ferenc: Bánk bán

Erkel Ferenc: Brankovics György

Erkel Ferenc: Hunyadi László

Fodor Sándor–Szüts Apor–Bereczki Ágota: Csipike

Gaetano Donizetti: Don Pasquale

Gaetano Donizetti: Szerelmi bájital

Giacomo Puccini: Pillangókisasszony

Giacomo Puccini: Turandot

Gioachino Rossini: Hamupipőke

Giuseppe Verdi: Aida

Giuseppe Verdi: Ernani

Giuseppe Verdi: Falstaff

Giuseppe Verdi: La Traviata

Giuseppe Verdi: Rigoletto

Henry Purcell: Dido és Aenas

Kodály Zoltán: Székelyfonó

Leoš Janáček: Jenufa

Modeszt Petrovics Muszorgszkij: Borisz Godunov

Pjotr Iljics Csajkovszkij: Anyegin

Riccardo Zandonai: Francesca da Rimini

Richard Strauss: Arabella

Ruggero Leoncavallo: Parasztbecsület / Pietro Mascagni: Bajazzók

Wolfgang Amadeus Mozart: Così fan tutte

Wolfgang Amadeus Mozart: Don Giovanni

Wolfgang Amadeus Mozart: Figaro házassága

Továbbá, tervezünk operabeavató-előadásokat a Csokonai Ifjúsági Program keretében.

c) Operettek

Ábrahám Pál: Bál a Savoyban

Jakobi Viktor: Leányvásár

Johann Strauss: A cigánybáró

Kacsóh Pongrác: János vitéz

Kálmán Imre: Csárdáskirálynő

Kálmán Imre: Marica grófnő

Lehár Ferenc: A mosoly országa

d) Zenés játékok, musicalek

Eisemann Mihály–Szilágyi László: Én és a kisöcsém

Zerkovitz Béla: A csókos asszony

Tolcsvay László–Müller Péter–Müller Péter Sziámi: Mária evangéliuma

Kocsák Tibor–Somogyi Szilárd–Miklós Tibor: Abigél

Móricz Zsigmond – Kocsák Tibor - Miklós Tibor: Légy jó mindhalálig

Andrew Lloyd Webber–Tim Rice: Jézus Krisztus Szupersztár

Szörényi Levente–Bródy János: Kőműves Kelemen

Szirtes Edina Mókus–Závada Péter: Szegény Dzsoni és Árnika

Ábrahám Pál–Szilágyi László–Harmath Imre: 3:1 a szerelem javára

e) Kortárs tánc

Gershwin-est – jazz trióval és kamarazenekarral (Modern Art Orchestra / Kodály Filharmónia Debrecen)

Igor Sztravinszkij: Tűzmadár (Kodály Filharmónia Debrecen)

Steve Reich: Különböző vonatok (Kodály Filharmónia Debrecen)

Bartók Béla: A kékszakállú herceg vára (operatagozat, Kodály Filharmónia Debrecen)

Christoph Willibald Gluck: Orfeusz és Euridiké (operatagozat, Kodály Filharmónia Debrecen)

Borbély Szilárd: A testhez (prózai tagozat)

Franz Kafka: Átváltozás / A kastély (prózai tagozat)

Sylvia Plath: Az üvegbúra (prózai tagozat)

IX. Játzóhelyek

Csokonai Teátrum

A Csokonai Teátrumba tervezett produkciók esetében a hangsúlyt a klasszikusabb értelmezésben színpadra állított, nagy tömegeket vonzó előadásokat tervezzük – mind a zenés, mind a prózai műfajban, felnőtt- és gyerekprodukciókat egyaránt. Ez klasszikus, magyar identitásunk és kultúránk ápolására, gondozására hivatott produkciók előadóttere is. Katona József, Madách Imre, Csokonai Vitéz Mihály és további nagy szerzőink bemutatóhelye, Shakespeare, Csehov és más klasszikus szerzők műveinek otthona.

Kóti Árpád Terem

A Kóti Árpád Terem adna helyet a kísérleti színházi megfogalmazásoknak – sokoldalúan variálható nézőterével lehetőséget ad nem mindennapi megoldásoknak, színpadi próbálkozásoknak és ötleteknek.

Latinovits Zoltán Terem

A nagyszínpadi színművekhez hasonló produkciók tere, amelyek azonban erős rendezői koncepción – mint például Tompa Gábor vagy Diego di Brea művészeti-színházi nyelvén – keresztül értelmezett előadások. A kortárs-mai színház a bemutatóttere és koncertszínházi előadások otthona.

Simor Ottó Orfeum

Konferenciák, gyerekelőadások, ifjúsági beavatóprodukciók tere.

Kávézó – Csokonai Teátrum

Irodalmi beszélgetések és további kísérőrendezvények helyszíne.

X. Nagyerdei Szabadtéri Színpad

A Nagyerdei Szabadtéri Színpad programjánál számos szempontot kell figyelembe venni: a technikai adottságokat, a szabadtérre jellemző sajátosságokat (vagyis, milyen produkció él meg a térben), a nyári évszakkal járó nézői igény- és szokásváltozásokat, turisztikai vonatkozásokat. Ezek alapján elmondható, hogy a szabadtéri színpad elsősorban a könnyedebb szórakozást kínáló előadások otthona, témájukban és műfajukban is ilyen produkciókat érdemes műsorra tűzni. A nyári turizmusra való tekintettel hangsúlyosabbak a zenés, elsősorban nem nyelvhez kötött produkciók, mint az vígoperák, a tematikus (pl.: filmzenei) koncertek, a táncelőadások, és természetesen az operettek, musicalek. A programot saját előadások, koprodukciók és vendégelőadások adnák.

XI. Társadalmi kapcsolatok

1. Csokonai Ifjúsági Program

A Csokonai Színház ifjúsági programjának 2014-es elindulásakor megfogalmazott és a mai napig vállalt célja, hogy érvényes párbeszédet kezdeményezzen a fiatalokkal és kinyissa a színház fizikai és szellemi tereit a közönsége felé, hogy teret adjon a közös alkotásnak, gondolkodásnak. A program magába foglalja a komplex színházi nevelési előadásokat, drámaórákat, alkotócsoporthoz, közösségi színházat, konferenciát, workshopokat fiataloknak, felnőtteknek és a helyi pedagógusközösségnek.³

A Csokonai Ifjúsági Program (CSIP) jelenleg három főállású színházi nevelési szakembert foglalkoztat, akik szakmai tapasztalata és elkötelezettsége a program szakmaiságának a garanciáját adja.

A színház megszerettetése a fiatal generációkkal egy XXI. századi intézmény kiemelt feladata, az örök állandó misszió. Kinyitni a kapukat nem elég, segítenünk kell, mankókat kell adnunk az ifjúságnak ahhoz, hogy szívükbe zárják a műfajt, és később visszatérjenek a színház falai közé. **Ők lehetnek – minden remény szerint lesznek – a jövő közönsége, a magyar színház létjogosultságának biztosítója, épp ezért a feladat kötelesség és felelősség is egyben.**

Mindezek fényében és összhangban Debrecen város kulturális stratégiájával, a Csokonai Nemzeti Színház több mint 10 éve működő programját mi is folytatni kívánjuk, és terveink közt szerepel annak fejlesztése, bővítése.

a) Csokonai színházpedagógiai és színházi nevelési konferencia

A Csokonai Ifjúsági Program keretén belül a színház ötödik éve rendezi meg a Csokonai színházpedagógiai és színházi nevelési konferenciát, amely szakmai körökben komoly elismerésre tett szert. **Jelenleg Magyarországon ritkaságnak számít, vidéken egyedülálló az országban. A következő lépcső a rendezvény életében a nemzetközi léptékre emelés lenne:** külföldi előadók meghívásával mélyíthető, szélesíthető a konferencia szakmaisága, nemzetközi jó gyakorlatokat, látásmódot ismerhetnének meg a hazai szakemberek, lehetőséget kapva a

³ <https://csokonaiszinhaz.hu/ifjusagi-program/mi-a-csip/> Letöltés időpontja: 2025.09.30.

kapcsolati háló bővítésére és tapasztalatcserére is. A más országbeli specialisták bevonásával az eseménysorozat – ezáltal a színház – híre, nívója is erősödhet országos és nemzetközi körökben. Pályázat keretében már volt példa régiós együttműködésre romániai és erdélyi szaktekintélyekkel, amelyet tovább lehetne folytatni a következő években.

A fentiek érdekében a jelenleg kétnapos konferencia három-négynapos időtartamúra bővülne.

b) A Háttér program bővítése

A Háttér Program keretein belül az eddig gyakorlat szerint 10 hátrányos helyzetű iskolának volt lehetősége pályázni egy-egy költségtérítés-mentes osztálytermi előadás meghívására. A programra Hajdú-Bihar megyéből pályázhatnak a rászoruló oktatási intézmények. **A 2025/2026-os évadtól kezdődően az éves keretet 10-ről 20 előadásra emeljük, erősítve ezzel a színház társadalmi felelősségvállalását – ezt a megbízotti igazgatói periódus alatt életbe is léptettük.**

c) Közösségi színház civileknek

A CSIP közösségi színháza, a Csokonai KözTér olyan interaktív kreatív alkotóműhely, amely a régió és a város felnőtt lakosságát szólítja meg. Az ingyenes program minden évben civilek jelentkezését várja, ahol egy, emberi – társadalmi, a helyi közösségeket érintő témáról gondolkodhatnak közösen a résztvevők a CSIP színházi nevelési szakembereinek a vezetésével. **Egyedülállósága okán mindenképp folytatnánk a projektet, amely szerves része a színház életének** – a program keretében megszülető produkció az intézmény falai között próbál, és a műhelyzáró előadásnak a Kóti Árpád Terem ad helyet, mely aztán egyedi színfoltja lehet a repertoárnak

d) Színházi nevelési továbbképzés pedagógusoknak

A Csokonai Ifjúsági Program tevékenysége eddig is igyekezett megszólítani a pedagógusokat. Ezeket a tevékenységeket bővítenénk ingyenes pedagógus-továbbképzéssel, amely lehetőséget adna annak a szakmai tapasztalatnak, szaktudásnak az átadására, amelyet a programban résztvevő kollégák birtokolnak. Ennek köszönhetően

az értő közönséggé nevelés gyakorlatát elsajátító tanárok, tanítók segítségével több gyermek és fiatal részesülhetne a fejlesztésben, gazdagodhatna a tudással.

A tervek szerint évente két alkalommal hirdetnénk meg a 3-5 alkalmas szekciókat, **elsősorban a régió pedagógusainak, de későbbiekben országos szintre is kiterjeszthetővé válhat a program.** Hasonló típusú események szervezése során, illetve a pedagóguskollégákkal való személyes találkozások tapasztalatai alapján lenne igény a módszertani képzésre.

Hosszú távú viszonylatban felmerülhet a továbbképzés akkreditációja is, mely még szorosabbá fűzhetné a színház és az oktatási intézmények kapcsolatát.

e) Inkubátorprogram pályakezdő színészeknek

A Csokonai Ifjúsági Program jelenlegi programjait a színház prózai társulatának tagjaival közösen valósítja meg. Általánosan elmondható, hogy a bemutatók és a kapcsolódó próbaidőszakok, az éves előadásszámok mellett nehezen egyeztethetőek az osztálytermi előadások, amelyek helyszínei a teljes megyét felölelik, vagyis sok utazással is járnak. **A színházi nevelési program tervezhetőségét, így hatékonyságát is nagyban javítaná, ha dedikáltan erre a feladatra szerződne évente 1-2 frissen végzett, pályakezdő színész, akik elsősorban (de nem kizárólag) a CSIP előadásainak, drámaóráinak közreműködői lennének.** Az ifjúsági projektben való részvétel színésztechnikailag komoly kihívás, így kiváló szakmai fejlődési lehetőség lehet a csatlakozó fiatal művészek számára.

f) Színházi nevelési workshopok színészeknek

A CSIP programjaiban résztvevő színészeknek minden próbafolyamat alatt biztosítunk a színházi nevelési tevékenységbe bevezető alapképzést. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy a színművészek kellő szakmai felkészültséggel lépjenek be az osztályterembe. **A színházi nevelés eszköztárának az elmélyítéséhez külsős szakemberek által vezetett workshopokat szerveznénk a jövőben, amely nyitott lenne a társulat érdeklődő tagjai számára, hogy fejleszthessék, bővítsék a szakmai tudásukat.** A későbbiekben ezeket a műhelyeket más intézményekből érkező színészek számára is nyitottá tudnánk tenni, erősítve ezzel a régióban betöltött szerepünket.

2. Csokonai Társalgó

Az irodalmi, illetve az elmúlt évtizedben már hangsúlyosan irodalmi alapon, és irodalmi szereplőkkel is futó, de összművészeti programok bemutatása és felépítése egy-egy településen, kiemelt városban, megyeszékhelyen nemcsak szervezői és kultúra-vezetői stratégiai cél, hanem látogatói, lakossági igény is. Az elmúlt évek tapasztalata, akár kistelepülésen, akár nagyvárosban: ha a néző közel lép a művészhez, része lesz az előadásnak, az irodalom zenével, akár színpadi térben válik hangsúlyossá – mindez erős látogatottságot és nagy visszhangot kelt egy adott közösség életében.

A Csokonai Társalgó programjai során írók, zenészek, színpadi szakemberek, neves színművészek lépnek közelebb egy-egy témához, előadáshoz, vershez, irodalmi vagy színpadi műhöz. Az alap: az olvasás, ami nem pusztán időtöltés – biztonságos menedék, ahol önmagunkkal találkozhatunk. A könyvek tükröt tartanak elénk, és közben ablakot nyitnak a világra – múltba, jelenbe, jövőbe. Az irodalom megtanít arra, hogy érzékenyebben lássunk, és hogy ne csupán információkat halmozzunk, hanem jelentéseket, történeteket, érzelmeket gyűjtsünk. Ahogy Hölderlin fogalmaz: „költőien lakozik az ember” – azaz a nyelvben, a művészetben, a képzeletben találja meg valódi otthonát.

Debrecenben mindez különös súlyt kap, hiszen a város szellemi hagyománya és élő irodalmi közege éppen erre a befogadó, alkotó kapcsolatra épül. A Kollégium, Csokonai, Fazekas, Kölcsey, Szabó Magda öröksége mellett ott vannak a mai, kortárs szerzők is, akikhez a közönség személyesen kapcsolódhat. A múlt és a jelen dialógusa Debrecenben kézzelfogható, és éppen ettől válik hitelessé és átélhetővé az élmény.

Debrecen az irodalom városa – Debrecen irodalmi vonzereje három, egymást erősítő pilléren nyugszik:

- a) **mély történeti hagyomány** (Református Kollégium, Csokonai–Fazekas–Kölcsey-öröksége)
- b) **élő intézményi ökoszisztéma** (Alföld folyóirat, Déri Múzeum / Debreceni Irodalom Háza, Szabó Magda Emlékház, Debreceni Egyetem irodalmi intézetei, Csokonai Nemzeti Színház, Méliusz Juhász Péter Könyvtár, MODEM)
- c) **aktív kortárs közösségi élet** (Térey János, Borbély Szilárd, Buda Ferenc, Tar Sándor emlékezete, helyi felolvasóestek, irodalmi, kulturális rendezvények)

Ezek azonosíthatók, mérhetők és partnerként megszólíthatók — tehát egy jól pozícionált irodalmi programnak stabil talaja van itt.

A Csokonai Társalgó-sorozat háziasszony-szerkesztője Juhász Anna, Prima-díjas irodalmár, kulturális szervező, hazánk legnagyobb irodalmi sorozatainak létrehozója. A programsorozat a 2025/2026-os évaddal, már a megbízott igazgatói periódus alatt kezdetét veszi. 2025. októberében a színház *Az üvegcipő* című előadásához kapcsolódóan, valamint Debreceni Irodalmi Napokhoz csatlakozva egy-egy beszélgetéssel készülünk.

X. Marketing, kommunikáció, PR

1. Stratégiai gondolatok

A színház marketingkommunikációs és PR stratégiája kapcsán három konkrét célt határoztunk meg, amelyek jól összefoglalhatók a következő kulcsszavakkal:

1. **beültetni:** estéről estére telt házas előadásokat játszani
2. **bővíteni:** megtalálni és színházkedvelővé tenni újabb közönségrétegeket
3. **bemutatni:** széles spektrumon láthatóvá tenni a színházat és működését

A kommunikáció minden elemének tervezésekor figyelembe kell venni, hogy valamely célt szolgálják az egyes aktivitások.

A konkrét célok megfogalmazása mellett a következő alapgondolatok határozzák meg kommunikációs stratégiánk:

A kommunikáció hangsúlya egyértelműen az online tér felé tolódott az elmúlt 10-15 évben, amely trendek kötelezik is a közönségüket elérni és megszólítani kívánó intézményeket: több közösségi média csatorna, nagyszámú, különböző típusú, és főként minőségű bejegyzés, instant kommunikáció. Mindamellelt, hogy mi is **elengedhetetlennek tartjuk, hogy könnyen megtalálhatóak legyünk az interneten**, és hogy széles körben, különféle formában megismertessük színházunkat és tevékenységeinket, hiszünk abban, hogy érdemes **olyan eszközöket, aktivitásokat is a kommunikációnk részévé tenni, amelyekkel letérünk a sokak által követett utakról**, kiválni a tömegből és olyan megoldásokat, felületeket és tereket keresni, ahol **kisebb zajban, nyugodtan, koncentráltabb módon**, a hétköznapiól eltérő, különlegesebb módszerekkel – akár ambient vagy élményközpontú marketingelemekkel – tudunk kapcsolatot teremteni a (leendő) közönségünkkel.

Gondoljuk mindezt azért is, mert a mai korban nemcsak a minket körülvevő kommunikáció, hanem az emberek életének legtöbb szegmensére kevésbé a lassú, mintsem a gyors életmód jellemző. A színházi élményt ezzel szembenállónak tekintjük, **ünnepnek a hétköznapiokban**, olyasminek, aminek **a közönséget ki kell ragadnia a valóságból, a mindennapokból. Egy színházi előadás lelki és szellemi táplálék, alkalom a kapcsolódásra**

transzcendens oldalunkkal. Fontosnak tartjuk, hogy ebből a tapasztalásból már a kommunikációnál kínáljunk ebből a tapasztalásból.

A legjobb marketing természetesen a **jó és vonzó műsorpolitika**, de ma már nem kérdés, hogy megnövekedett kulturális-szórakoztatóipari kínálatból kitűnni külön feladat – a marketingre ettől függetlenül nem mint szükséges rosszra tekintünk, hanem **újabb potenciálként a produkciók üzenetének eljuttatására nézőink számára.**

Mindemellett, fontosnak tartjuk a **360 fokos, integrált komplex kommunikáció** jellemezze a színház aktivitásai: többcsatornás rendszer, amelyen keresztül egységes üzenetekkel találkozik a befogadó. **A platformok nem külön dimenziókban, hanem egymást támogatva, összefonódva működnek, ezzel is erősítve a meghatározott mondanivalót, valamint az elköteleződési hajlandóságot a befogadókban.**

2. Offline és online direktmarketing eszközök

A hagyományos direktmarketing eszközök főként jegyértékesítést támogató módszerek, de mint minden nyilvános aktivitás, természetesen a színház márkájának láthatóságát is növelik. Az offline hirdetéseknek – plakátok, szórólapok, programfüzetek stb. – leginkább városi és regionális szinten van relevanciája, hiszen a helyi lakosok a színház elsődleges célközönsége. Ezek a hirdetések egy-egy impulzust jelentenek egy-egy produkció vagy program kommunikációja során, azonban ezek mellett az újabb és újabb találkozások nem csak egy adott eladás jegyeladásának növelését kívánják szolgálni, hanem **azt az érzést is szeretnék erősíteni a nézőkben, hogy a régiónak egy aktív, folyamatosan evolválódó színháza van.** Fontosnak tartjuk, hogy a közterületi megjelenések esetében kihasználjuk, hogy több játszóhellyel rendelkezik a színház, ami így többszörös lehetőségünk van saját felületeken – költséghatékonyság – kihelyezni a hirdetéseket.

Hasonló célt szolgálnak az online elhelyezett reklámok is – bannerek, tartalmi hirdetések –, mindamellet, hogy szintén az országos márkaépítés eszközeként is értelmezhetőek. Fontosnak tartjuk, hogy a színház hirdetései a **lokális-regionális híroldalak** mellett megjelenjenek az **országos elérésű, főként kulturális-színházi tematikájú weboldalakon**, mint például a Papageno.hu, a Fidelio.hu, a Színházonline.hu vagy a Kultúra.hu.

A digitális hirdetések térnyerése egyértelművé vált a **Meta-hirdetések (Facebook, Instagram)** és a **Google Ads megjelenésével**, amelyek a lehető legpontosabb célzást teszik

lehetővé. A különböző hirdetéstípusok potenciált jelentenek a jegyértékesítés, de a márka láthatóságának tekintetében – **ezek nélkül nem érdemes marketingmixet tervezni egy XXI. századi intézménynek.**

A rádióreklámok beépítését a kommunikációnkba akkor találjuk hasznosnak, ha intenzív kampányokat van lehetőségünk lebonyolítani: ennek érdekében törekedni fogunk, hogy hosszú távú együttműködéseket kössünk a releváns szolgáltatókkal. Rádiós jelenlétünkben azonban inkább az interjúkra koncentrálnánk, amelyről a Médiajelenlét részben hosszabban írunk.

3. Újragondolt hírlevélszolgáltatás

A színház jelenleg a Jegymester.hu szolgáltatóval dolgozik együtt, akikkel tárgyalások zajlanak a jegyvásárlók szokásairól készített statisztikák átadásáról. Ezen statisztikákból levont tanulságokat szeretnénk beépíteni a hírlevélszolgáltatásunk korszerűsítése során, hogy nézőinknek érdekesebb, tematikusabb tartalmakat tudjunk készíteni. **A hírlevélre nem programok összegzéseként tekintünk: magazinszerű, interaktív platformként.**

4. Médiajelenlét

Fontosnak tartjuk, hogy a **Csokonai Nemzeti Színház médiajelenléte fajsúlyosan erősödjön helyi-regionális, országos, és későbbiekben nemzetközi szinten is.** Ez az elérni kívánt láthatóság („Bemutatni”) és a színházi márkaépítés egyik legfontosabb eszköze. A médiajelenlét fizetett és PR eszközökkel való erősítése lehetőséget ad a **történetmesélésre, a megfogalmazott művészeti, társadalmi üzenetek hatékonyabb átadására, a produkciónk és programjaink mögötti ideák, gondolatiság, missziók részletesebb bemutatására, művészeink szélesebb körben való megismertetésére.** Az átmeneti időszakban több mint országos 20 médiumnál szerveztünk olyan megjelenéseket, amelyekben színészeink és premierjeink voltak fókuszban.

Elsődleges célunk, hogy hosszú távú, szoros partneri viszonyt alakítsunk ki a média képviselőivel. Lehetőség szerint hosszabb távú, akár éves keretmegállapodásokat kötnénk a releváns médiumokkal (regionális média, kulturális-tematikus portálok, országos lefedettségű médiumok), hogy könnyítsük és hatékonyabbá tegyük kampánytevékenységünk működését. **Nem az a célunk, hogy repetitív sajtóközleményekkel töltsük meg a médiateret, sokkal**

inkább egyedi és exkluzív tartalmakkal szeretnénk megjelenni, a médiumokkal közösen gondolkodva.

5. Közösségi média

Bármiről is legyen szó, a közösségi média jelenlét ma már elengedhetetlen és fontos eleme az intézményi kommunikációnak. A közösségi média-tartalmak fokozatosan átveszik a legfőbb információs csatornák szerepét, ezért egyre fontosabb szerepük van kulturális intézmények célkitűzéseinek elérésében is. Mindazonáltal úgy gondoljuk, hogy egy-egy új platformot akkor érdemes bevezetni a social media mixbe, ha azt a felületnek megfelelő módon, a fogyasztóik által elvárt, megszokott típusú, jól készített tartalmakkal tudjuk feltölteni. **Nem hiszünk a válogatás nélküli trendkövetésben,** nem kívánjuk az oldalainkat kattintás- és lájkvadász, a színház fő üzeneteivel nem jól azonosítható, működésünkhöz mérten testidegen posztokkal feltölteni – valljuk, hogy az ilyen próbálkozások többször kontraproduktívak. Éppen ezért, a színház jelenlegi csatornáit átvizsgálánk, és meghatározott stratégia mentén építenénk őket tovább, de ha úgy találjuk, megfontoljuk egyes platformok ideiglenes szüneteltetését is, ha arra a következtetésre jutunk, hogy aktuálisan nem tudunk kellő erőforrást fordítani azok fejlesztésébe.

A közösségi média platformok mindezek mellett is értékes eszközei a közönséggel való interaktív kommunikációnak, a multimédiás felületek lehetőséget jelentenek a sokszínűségre, arcot és hangot adnak az intézménynek. Mindez azért különösen fontos, mert az **előregedő kultúrafogyasztói korfa jelensége** hosszú ideje diskurzus témája a szakmában, és ugyan univerzális megoldás nem született, az biztosan elmondható, hogy **a fiatal(abb) korosztályt elsősorban az internetes csatornákon keresztül lehet elérni** – épp ezért nélkülözhetetlen ezeknek a felületeknek a rendszeres, minőségi és különleges tartalmakat felmutató használata, jól felépített stratégia és terv mentén.

6. A műsorpolitika kommunikációs értéke

Ahogy jelen fejezetben már említettük, mindennek alapja a jó és vonzó műsorpolitika – nagyon fontos olyan címek is legyenek egy-egy évad repertoárján, amelyek említése már felkelti a közönség érdeklődését. Egy-egy ismerős, szélesebb tömegek által népszerűnek ítélt darab műsorra tűzése lehetőséget ad arra, hogy nézőink bátrabban

ellátogassanak hozzánk, megismerjék a társulatot, és később olyan előadásoknak is bizalmat szavazzanak, amik nem a mindenkori színházi műsorkészlet sokak által populárisnak ítélt részét képezik.

Mindemellett, ebben a bekezdésben érdemesnek tartjuk megemlíteni azt az **vásárlóerő ösztönző és márkaépítő értéket, amelyet - a művészi-művészeti színvonal emelése mellett – egy-egy országos vagy épp nemzetközi ismertséggel vendégművész meghívása jelent egy színház életében, a közönség viszonyulásának tekintetében is** (pl.: János vitéz előadásunkra szerződteni tervezzük Oszvald Marikát és Kálloy Molnár Pétert, A hegedűs a háztetőn produkcióba Földes Tamást, Bocskor Bíborkát, Gubik Petrát és Kerényi Miklós Mátét.). Egy intézmény nivóját és a helyi-regionális szinten túli láthatóságát növeli, ha olyan vendégművészeket tud meghívni, akiket szélesebb körben ismernek. Így, bizonyos előadások kiválasztásakor és a szereposztások tervezésekor célként fogalmaztuk meg, hogy olyan színészeket, énekeseket is megkeressünk, akiket közönségünknek kevesebb lehetősége van színpadon látni. **Lényeges megjegyeznünk itt, hogy mint mindenben, ebben is az egyensúlyra kívánunk törekedni, és figyelemmel leszünk arra, hogy saját társulatunk ne érezze mellőzve magát a meghívott vendégeink mellett.**

Hasonló eredménye lehet a tervezett nemzetközi együttműködéseknek is: nemcsak olyan színvonalú produkciókat mutatunk be, amelyekért többszáz kilométert kellene utazni nézőinknek, de ezek a koprodukciók **a színház hírnevét öregbítik regionális, országos és természetesen nemzetközi szinten is, továbbá a város- és országimázs tekintetében is jelentőségük is lehet.** A színház nemzetközi vendégszínházi, fesztiválszereplései is olyan aktivitások, amelyeknek a szakmai minőség mellett márkaerőt növelő potenciáljuk is van.

7. Színház és turizmus

Debrecen a magyarországi turizmus egyik fontos helyszíne, párosítva a közeli Hajdúszoboszló fürdővendégeivel, százezreket vonz évről vére. A Csokonai Nemzeti Színház pedig további vonzerőt jelenthet az utazóknak, gyakorlatilag télen-nyáron. **Fontosnak tartjuk turisztikai együttműködések kialakítását,** hogy ha valaki Debrecenre vagy Hajdúszoboszlóra választja kikapcsolódása helyszínéül, akkor a színházzal kooperáló helyi szállodákkal közösen csomagajánlatokat (szállás és programok) kínáljunk a nézőknek, akik aztán egy péntek vagy szombat estét a mi előadásunkon töltenek.

A Csokonai Nemzeti Színház előnye, hogy gyakorlatilag 12 hónapos színház, köszönhetően beltéri és kültéri játszóhelyeinek, így a turisztikai kínálat egyik fő pillére lehet, évszaktól függetlenül.

Turisztikai csomagok kialakítását kedvezményezzük majd Debrecenben, például, hogy a szállodák és fürdők (Aquaticum, Hajdúszoboszló) vendégei számára a színházjegyek kedvezményesen kínálhatók legyenek. Annak érdekében, a nemzetközi turisták is becsábítsuk, mindenképp tervezzük a színház megjelenését a repülőtéren, elsősorba a nyelvtől független zenés előadások, főként operák reklámjával.

A nyári időszakban a város turisztikai élete áthelyeződik a szabadba: fesztiválok (Campus Fesztivál, Virágkarnevál), koncertek, rendezvények sokasága vonzza a vendégeket. **A Csokonai Nemzeti Színház szabadtéri előadásai szorosan illeszkednek ebbe a kínálatba. A Nagyerdei Szabadtéri Színpad eddig is a magasabb kulturális igényű látogatókat szolgálta ki saját- és meghívott társintézmények produkcióival.** Ezt csak fejleszteni kívánom, hogy a Nagyerdei Szabadtéri Színpad egy-egy előadása legyen a mozgatórugó egy debreceni utazáshoz. A színházi élmények így nemcsak a helyi közönségnek, hanem a belföldi és külföldi turistáknak is maradandó értéket nyújtanak, hozzájárulva a város és a térség gazdasági és kulturális fejlődéséhez.

Egy magas minőségben működő, színvonalas és sokszínű repertoárt, széles skálán mozgó műsormatrixot felmutató színház nemcsak kulturális és társadalmi fejlődést hoz egy városnak, hanem turisztikai és gazdasági jelentőségét is növeli. Számos olyan szakemberrel vagyunk kapcsolatban, akiknek komoly tapasztalata van olyan fejlesztésekben, programok, fesztiválok létrehozásában, amelyek kulturális értékük mellett gazdasági fellendülést és értéket hoztak a városnak, amelyben létrejönnek (Kolozsvár, Trieszt, Zágráb). Célunk, hogy az ő szemléletmódjuk, tapasztalatuk segítségével mi is hasonló eredményeket érjünk el.

8. Az ambient marketing a Csokonai Nemzeti Színház életében

A kulturális marketing egyik legnagyobb kihívása, hogy a klasszikus művészeti, előadóművészi tartalmakat a mai, vizuálisan túlterhelt világban is frissen, vonzóan mutassa be. A debreceni Csokonai Nemzeti Színház számára **a kreatív ambient marketing és a felhasználói tartalom (UGC) lehetőségeinek kiaknázása hatékony eszköz lehet, hiszen ezek egyszerre építenek a művészet meglepetésszerű erejére és a közönség aktív részvételére.** Az ambient marketing váratlan, a közönség mindennapi környezetébe helyezett

reklámformát jelent, amely önálló élménnyé válik. A UGC (User Generated Content) pedig a közönség által készített tartalmat (fotó, videó, social media post) jelenti, amely hiteles, hiszen saját élményei alapján a néző generálja, organikusan terjed a közösségi platformokon, így közösségteremtő erejű is. **A kettő együtt erős szinergiát képezhet: az ambient akciók meglepik az embereket, a közönség pedig saját tartalmaival továbbviszi az élményt az online világba.** Vagyis a színház Debrecen egész területén és az online térben is élménnyé válhat a jövőben, csalogatva így a nézőket, ösztönözve őket így a jegyvásárlásra. Teszi mindezt alacsony költség mellett, hatékonyan.

Nézzünk konkrét példát az ambient marketingre: az idei évadban terveink között szerepel A dzsungel könyve bemutatónk kapcsán a FÓRUM Debrecen bevásárlóközpont egy részén berendezni egy igazi esőerdőt, növényekkel, a darab karaktereivel, ahol a rohanásban megfáradt néző egy pillanatra megállhat, leülhet, fotókat készíthet magáról, melyeket aztán Facebook, Instagram és egyéb közösségi média felületeken megoszthat. Egy ilyen látványosság kettős felhasználással bír: bevonhatja azt a színházba, aki leül ebbe a nagyvárosi dzsungelbe, illetve azokat is, akik ezen élmény megosztását látják az online térben.

Az ilyen városi installációk fokozzák a hagyományos közterületi reklámok hatását, olyan váratlan helyeken jelennek meg, mint padok, buszmegállók, nagyobb, nemzeti jelentőségű bemutatók (például Katona József Bánk bánja) esetében például a Kossuth tér, de dekorálhatók a villamosok egy része az éppen bemutatásra kerül darab motívumaival. A város különböző pontjain kreatívan elhelyezett QR-kódok is hatásosak lehetnek, melyek például színészszerbesztéshez és egyéb exkluzív színházi tartalmakhoz vezetnek.

Élő előadóművészeti elemek is színezhetik ezeket (flashmobok és mini-performanszok), például operaáriák felcsendülése szokatlan helyszíneken, amelyek azonnal dokumentálásra készítetik a járőkelőket. Történhet ez például, mondjuk egy Turandot produkció esetében a Piac utca egyik szakaszán kihelyezett hatalmas, vörös selyemfátyol installációnál, amely alatt át is sétálhatnak a járőkelők – ezzel jelképezve a címszereplő hercegnőt.

UGC az ambient marketing remek kiegészítője. Alacsony költségvetésű, ugyanakkor hatása óriási, tekintve, hogy forrása a leghitelesebb, maga a néző. Az úgynevezett WOM (word to mouth, az a „szájról szájra terjedő”) reklám mindig is fontos volt a színházak életében, ha a nézőnek tetszett az előadás, elmondta szomszédainak, barátainak, rokonainak, kollégáinak, akik így kedvet kaptak a darab megtekintéséhez. A külső, ambient elemek tulajdonképpen erősítik az egyes előadások kommunikációját, de fontos lehet, hogy bent, a színház falain belül is „lehetőséget adjunk” azon nézőinknek, akik már jegyet váltottak, például fotópontok és

szelfi-zónák kialakításával (például: klasszikus fotófalak, amelyek mögé beállva azonnal az előadásban érezheti magát a néző; fényképezkedés kedvenc színművészükkel, aki civilben vagy egy darab karaktereként jelenik meg egy ledfalon, mozog, pózol, és a nézőnek nincs más dolga, csak beállni mellé és fotózni).

Így a Csokonai Nemzeti Színház Debrecen számára az ambient marketing és az UGC együttesen nem csupán figyelemfelkeltő eszköz lehet, hanem a színház kiterjesztése a közterekre és a digitális világba, mely így közösséget épít a városban, további élményt nyújtva a meglévő közönségnek és kreativitásával megszólítva azokat, akik még nem jegyvásárlók.

Hatalmas lehetőség a színház számára, hogy több, alternatív játszóhellyel is rendelkezik. A FÓRUM Debrecen bevásárlóközpontban elhelyezkedő termeinket azonban – nézőink és kollégáink visszajelzései alapján – nehezen találják meg az érkező vendégek, illetve nem érzik a színházhoz szervesen kapcsolódónak, valamint hiányolják a színházi hangulat megjelenését is. Az a célunk, hogy az ambient eszközök segítségével olyan színházi teret teremtsünk, amely reklámértéke mellett eligazodni is segít a hozzánk érkezőknek, mindamellett, hogy már érkezéskor egy másik világba kalauzolja őket.

XI. Development (szponzoráció, mecenatúra)

1. Bevezető

A gazdasági élet szereplőit megszólítani nagyon fontos feladat az kulturális ágazat jövőjének szempontjából, melyhez elengedhetetlen a művészet és a kultúra gazdasággal való viszonyának megfelelő feltérképezése. Olyan együttműködések létrehozása a célunk, amelyben mindkét fél számára eredményesek, figyelembe véve a kultúrafinanszírozás társadalomra és politikára gyakorolt hatását egyaránt. A Csokonai Nemzeti Színház szempontjából az elsődleges cél az anyagi támogatások megszerzése, természetesen kiemelt figyelmet tanúsítva az intézmény, a szakmaiság és az etika iránt. Tekintettel arra, hogy a klasszikus mecenatúra ma már nem tetten érhető jelenség, így ez a fejezet leginkább a szponzorációs együttműködések lehetőségeit taglalja.

A szponzoráció a kulturális élet és az üzleti szféra együttműködésének egyik legfontosabb formája. Lényege, hogy vállalatok anyagi, szolgáltatásbeli vagy természetbeni támogatást nyújtanak színházaknak, társulatoknak vagy konkrét előadásoknak, cserébe láthatóságért, presztízsért és társadalmi elismertségért. A szponzoráció nem pusztán jótékonyosság, hanem kölcsönösen előnyös partnerség: a cégek erősítik márkájuk kulturális beágyazottságát, miközben a színházak stabilabb működési hátteret nyernek.

A támogatás formája sokféle lehet: pénzügyi hozzájárulás, infrastruktúra vagy technikai eszköz biztosítása, marketing-együttműködés, illetve közös kommunikációs kampányok megvalósítása. Gyakran kiemelt eseményekhez, premierekhez, fesztiválokhoz vagy társulatok jubileumaihoz kapcsolódik. **A jól működő szponzoráció alapja az átlátható, értékalapú együttműködés, ahol mindkét fél világosan látja, mit nyer a partnerségből.**

A vállalatok számára a színházi szponzoráció különösen értékes, mert a kultúra támogatása erősíti a társadalmi felelősségvállalás (CSR) imázsát, és érzelmileg gazdag, hiteles környezetben helyezi el a márkát. A színházak oldaláról pedig lehetőséget ad arra, hogy merészebb művészi kísérleteket vállaljanak, fejlesszék infrastruktúrájukat, vagy szélesebb közönségrétegeket érjenek el.

A sikeres szponzoráció hosszú távú, partnerségen alapuló viszony, nem egyszeri adomány. Az ideális együttműködés során a színház a szponzor értékeit és arculatát természetesen, integrált módon tudja megjeleníteni kommunikációjában, míg a támogató cég a

kultúra iránti elkötelezettségével hitelesen szólíthatja meg ügyfeleit és dolgozóit. Így az együttműködés nemcsak gazdasági, hanem kulturális és társadalmi értéket is teremt.

Fontos megértenünk, hogy a nagyobb gazdasági szervezetek mindig rendkívül gondosan megvizsgálják, hogy mit, miért és milyen mértékben támogatnak. Ha egy intézmény nagyobb állami támogatásban részesül, a piaci szereplők sokszor megkérdőjelezzik, miért lehet szükséges a hozzájárulásukra – ellentmondásosnak érezhetik megkeresésünket. Ráadásul a nehéz gazdasági helyzet majdnem minden piaci szereplőt takarékosagra kényszerített az elmúlt időszakban. Ha nem sikerül ezt a látszólagos ellentmondást feloldanunk, akkor szinte lehetetlen lesz ezen a problémán átverekedni magunkat.

2. Megvalósítási sarokpontok

Mivel az ilyen együttműködések alapvetően sales típusú tevékenység végeredményei, ennek minden velejárójával érdemes végiggondolni a megvalósítás folyamatát: tárgyi, személyi és anyagi feltételek tekintetében kell gondosan előkészíteni a program indítását, megismerve a színház ellenszolgáltatási lehetőségeit.

Valós, erős alapokon nyugvó, hosszú távra tervező partnerségi kapcsolatokat nem érdemes gyors tempóban foganatosítani, így az igazi eredményeket is hosszabb távon lehet reális elvárni ezen a területen.

A Csokonai Nemzeti Színház meglévő partnerhálózatát természetesen ápolnunk kell, hiszen a már jól működő kapcsolatok megtartása legalább annyira fontos, mint az újak megszerzése.

3. Célok, eszközök

Mielőtt döntés születne, hogy ezen együttműködések gondozását ki lássa el, mindenképpen meg kell vizsgálni a színház munkatársainak tapasztalatait, szabad kapacitásait. Számos előnye van „házon belül” tartani a feladatot, de ha az érvek indokolják, külsős ügynökség bevonását is megvalósíthatónak találjuk.

Az ellenszolgáltatási csomagok kidolgozása is stratégiai feladat, alapsomagok, valamint egyedi ajánlatok készítésében is gondolkodunk. A márkáépítés és márkaimázs növelése szempontjából, az európai trendeket alapul véve, az kulturális intézmények szponzorai kiemelt helyet kapnak az évad programkommunikációjában, a nyomtatott és az elektronikus

felületeken egyaránt. Az előadásokra, eseményekre érkező nézők személyes jelenléte a passzív mellett az aktív kommunikációs eszközök használatát is lehetővé teszik, ami szintén vonzó alternatíva lehet az ügyfelek megnyerése kapcsán.

Jelenlétük a rádió-, illetve televíziós hirdetésekben alacsonyabb, integrációjuk a előadásokba pedig rendkívül alacsony – utóbbi formában mi magunk nem is gondolkodunk, egy-egy előadásba erőszakosan, de akár ötletesen beillesztett szponzorációs megjelenés is veszélyezteti a művészi-művészeti integritást.

A csomagajánlatok összeállításakor is kiemelt szempont integritás és a mértékletesség, az következetes megközelítés. Nem elegáns, akár még kontraproduktív is lehet, ha egy-egy felületen túlzóan sok partneri megjelenés látható. A megoldást az jelentheti, hogy a különböző szponzori kategóriák olyan egyedi megjelenési csomagokat kapnak, amelyek során a támogatók egyszerre, egy helyen például nem is feltétlenül jelennek meg.

Kiemelt feladat a piac megismerése, valamint az igények feltérképezése, ahhoz, hogy a vágyott ügyfeleket célzott, személyre szabott ajánlatokkal kínálhassuk meg.

Néhány ötlet szponzorációs lehetőségekre:

- premierprogram szponzorációja
- nemzetközi vendégjáték szponzorációja
- infrastrukturális támogatás – pl.: járműpark
- Csokonai Ifjúsági Program támogatás

XII. Gazdasági koncepció (2025–2030)

A Csokonai Nemzeti Színház Debrecen gazdasági koncepciója arra épül, hogy a művészeti küldetéshez méltó módon, átlátható és fenntartható működés keretében biztosítsa az intézmény fejlődését. A következő öt évben a gazdálkodás alapelvei a **fenntarthatóság, a transzparencia, a rugalmas alkalmazkodás és az innováció** lesznek. A színház gazdálkodása egyszerre szolgálja majd a felelős forrásfelhasználást biztosítva ezzel a mindennapi működés stabilitását, a társulat biztonságát és a város kulturális jövőképek megvalósítását.

A Csokonai Nemzeti Színház Debrecen állami és önkormányzati fenntartású intézmény. A Közös működtetési megállapodás 2029. december 31-ig biztosítja a Színház részére a stabil, tervezhető működést. Ez a kettős fenntartói struktúra stabil alapot ad, ugyanakkor magas szintű felelősséget is ró az intézményre: egyszerre kell megfelelni a városi közösség és az országos kulturális politika elvárásainak. Az Országos Színházi Évadnyitón bejelentett kultúrstratégiai intézmény státusszal megfogalmazódott az intézmény felé egyfajta kiemelt regionális szerepvállalási elvárás, mely a költségvetésre további terheket ró.

A színház gazdasági szervezettel nem rendelkező költségvetési intézmény, gazdálkodását a Debreceni Intézményműködtető Központtal (DIM) együtt látja el. A DIM biztosítja az adminisztratív háttérrel és a költségvetési fegyelmet, ugyanakkor a színházban továbbra is jelentős gazdálkodási kompetencia marad: a **napi működés, a produkciók költségtervezése, a napi szintű pénzügyi kontroll, a bevételnövelő stratégiák kialakítása és a pályázati előkészítések** a színház saját feladatai közé tartoznak. Ez a modell – a DIM által biztosított stabil háttér és a színház aktív gazdasági szerepvállalása – lehetővé teszi, hogy az intézmény egyszerre legyen biztonságos és rugalmasan fejlődő.

2025-ben a színház költségvetésének főösszege 2.865.088.587 Ft. Ebből a működési bevétel 564.974.243 Ft, míg a központi, irányítószervi támogatás összege 2.300.114.344 Ft, amelyből 1.664.571.202 Ft közös működtetési támogatásként érkezik. Az intézmény alapvetően a fenntartói támogatásokra épül, ugyanakkor a saját bevételek aránya is jelentős. A saját bevétel további növelése a következő időszakban is fontos szempont.

Ezt több eszközzel kívánjuk elérni:

- a jegyárbevétel növelése a bérletrendszer újragondolásával, dinamikus árképzéssel és ifjúsági kedvezményekkel,
- szponzorációs és gazdasági partnerségek bővítése, különösen a debreceni és regionális nagyvállalatokkal,

- pályázati források intenzív bevonása (NKA, EU kulturális programok, regionális fejlesztési alapok),
- egyéb bevételi források: az épületek sokoldalú hasznosítása (rendezvények, fesztiválok, konferenciák), digitális tartalomszolgáltatás, valamint a kulturális turizmus erősítése.

A 2025-ben újra tárgyalt Közös működtetési megállapodásban jelentős többlettámogatás került rögzítésre a korábbi évekhez képest. Az augusztusban érkezett 2025. évi, illetve a 2029-ig meghatározott összeg felhasználását az alábbi költségssorok szerint tervezzük.

	2025	2026	2027	2028	2029
személyi jellegű költségek	405 700 961	579 958 028	687 955 930	801 353 725	920 421 402
üzemeltetési költségek	69 000 000	73 000 000	78 000 000	78 500 000	79 000 000
produkciós költségvetés	95 000 000	270 000 000	270 000 000	270 000 000	270 000 000
marketing	15 000 000	62 500 000	62 500 000	62 500 000	62 500 000
beruházások	202 000 000	156 000 000	106 000 000	6 000 000	6 000 000
eszközbeszerzés	151 600 000	143 000 000	83 000 000	37 267 564	
SUM	938 300 961	1 284 458 028	1 287 455 930	1 255 621 289	1 337 921 402
többletfinanszírozás	963 751 202	1 285 001 602	1 285 001 602	1 285 001 602	1 285 001 602

A DIM-mel együttműködésben biztosított a gazdálkodás törvényessége és átláthatósága, ugyanakkor a színház vezetése közvetlenül felel a mindennapi költségkontrollért. Kiadási stratégiánk alapelve a fegyelmezett gazdálkodás mellett a **hatékonyság és a fenntarthatóság**.

- A „zöld színház” program keretében energiahatékony rendszerek bevezetésével, a vezérelt rendszerek optimalizált hatásfokú működésének elérésével, valamint díszlet- és jelmez újrahasznosítással mérsékeljük a költségeket.
- A művészeti kiadások optimalizálása koprodukciók és bérletcserék megvalósítása révén történik, amelyek gazdagítják a repertoárt és csökkentik az egyes produkciók költségeit.

Ezen szempontok figyelembevételével egyidejűleg a közös működtetési megállapodás kritériumainak is eleget téve.

- Kiemelt feladat a humán erőforrás fenntartása és fejlesztése, a dolgozói stabilitás biztosítása. Ennek fontosságát hangsúlyozza az az intézkedés is, mely szerint a 2025. évi állami támogatás többletforrás terhére 20%-os béremelés valósult meg elsőként, és a további négy évben legalább évi 5%-os béremelés került betervezésre. A szakmai szervezetekkel együtt dolgozunk egy életpálya modell kialakításán a színházban dolgozó szakemberek részére.

A színház jelenleg 289 fő munkavállalót foglalkoztat a Munka Törvénykönyve hatálya alatt. Ebből 116,5 fő szakmai tevékenységet lát el, míg 172,5 fő az üzemeltetéshez kapcsolódik. Ezen túlmenően eseti jelleggel 70 fő nem művészi és 289 fő művészi munkakörben szerződéses jogviszonyban dolgozik az intézménynél. Ez a humán erőforrás a színház legnagyobb értéke: a szakmai tudás, az elkötelezettség és a kreativitás biztosítja a művészeti célok megvalósítását. A következő öt év gazdasági koncepciójában ezért **kiemelt szerepet kap a munkatársak megbecsülése, a szakmai fejlődést támogató környezet kialakítása és a bérek fokozatos rendezése.**

Az innovatívan fejlődő Debrecen városában a Csokonai Nemzeti Színház a két gyönyörűen felújított épületével elérkezett arra a pontra, hogy az intézmény működésében, művészetében és hatásaiban is léptékváltás mehessen végbe. A léptékváltáshoz szükséges erőforrások megteremtése jelentős költségtöbblettel jár egy-egy területen:

- öt év alatt az énekkar létszámának 40-45 főre bővítése (jelenleg 22 fős)
- az Operatagozat részére Bel Canto Academy indítása
- 10-14 fős balettkar létrehozása
- a Színház országos és nemzetközi láthatóságának elérésére magasabb marketing költségvetés biztosítása
- újabb fesztiválok bevezetése (operafesztivál)
- újabb programok bevezetése (Csokonai Társalgó)

A színház gazdálkodása nem pusztán pénzügyi értelemben fenntartható: társadalmi és közösségi funkciót is betölt. A Csokonai Nemzeti Színház **közösségi tér és szellemi műhely**, amely minden debreceni polgár számára nyitott. Célunk, hogy az intézmény a város kulturális

életének motorja, a magyar színházi élet meghatározó szereplője, és a régió egyik legfontosabb kulturális-turisztikai vonzereje legyen.

Az elkövetkező évek gazdasági koncepciójának alapvetése, hogy a Csokonai Nemzeti Színház a DIM-mel való együttműködésben, a fenntartói forrásokra és a saját gazdálkodási kompetenciákra támaszkodva **stabil, átlátható és innovatív intézményként működjön**. A költségvetés felelős kezelése, a saját bevételek növelése és a humán erőforrás megbecsülése révén a színház nem csupán fenntarthatóvá válik, hanem példát mutat a magyar színházi életben, miközben erősíti Debrecen kulturális és gazdasági pozícióját.

Mellékletek

Vadász Dániel önéletrajz

1993–99	Csokonai Színház- énekkari művész, szólista kötelezettséggel
1999	Szegedi Nemzeti Színház, operaénekes szólista
2000	Miskolci Egyetem Állam-és Jogtudományi kar
2001–17	Budapesti Operettszínház szólista
2003	Magyar Állami Operaház ösztöndíjas szólista
2004–18	Magyar Állami Operaház vendég szólista
2008–	Operettissima ügyvezető igazgató (zenés színházi hagyományok ápolása hazai és nemzetközi területen)
2009–	Salute to Vienna – worldwide újrateremtett koncertsorozat, művészeti vezető (<i>Toronto, Kanada</i>)
2013–22	Budavári Palotakonzert művészeti vezető
2014	Virtuózok producer
2015–20	Operetta Festival Trieste (<i>Trieszt, Olaszország</i>)
2017–25	COOPERA – ötletgazda, művészeti vezető, 2019-től ügyvezető igazgató, művészeti vezető
2017	Xmas musical and operetta festival – művészeti vezető (<i>München, Németország</i>)
2020	Salute to Budapest and Vienna producer – PBS public television channel executive producer (<i>Los Angeles, USA</i>)
2020	Magyar Művészeti Akadémia díja a vidéki opera és operettjátszás területén végzett munkájáért
2020–	Szegedi Szabadtéri művészeti bizottságának tagja
2021–	Debreceni Ünnepi Játékok fesztiváligazgató
2022–	Aeroexpressz Légitársaság igazgatósági tag
2022–	Bel canto Academia Bécs-Debrecen-Milano programigazgató
2022–23	10. Színházi Olimpia – kommunikációs igazgató

NYILATKOZAT

Alulírott dr. Vadász Dániel (született: Berettyóújfalu, 1974.12.10., anyja neve: Vura Erzsébet) nyilatkozom, hogy az Mt. 211. § (1)-(2) bekezdésben meghatározott összeférhetlenségi okok vele szemben fennállnak, sikeres pályázat esetén az Emtv. 41. § (2) bekezdése alapján az Mt. 211. § (2) bekezdés a) pontjában foglaltak alól a munkáltatói jogkör gyakorlója felmentését kérem, ennek hiányában vállalom, hogy az összeférhetlenség megszüntetését.

Debrecen, 2025. 10. 11.

Dr. Vadász Dániel

NYILATKOZAT

Alulírott dr. Vadász Dániel (született: Berettyóújfalu, 1974.12.10., anyja neve: Vura Erzsébet) hozzájárulok a pályázati anyagban foglalt személyes adataimnak a pályázati eljárással összefüggésben szükséges kezeléséhez, továbbításához, illetve ahhoz, hogy a teljes pályázati anyagot (beleértve a személyes adataimat is) a pályázati eljárásban részt vevők megismerhessék.

Debrecen, 2025. 10. 11.

Dr. Vadász Dániel

NYILATKOZAT

Alulírott dr. Vadász Dániel (született: Berettyóújfalu, 1974.12.10., anyja neve: Vura Erzsébet) hozzájárulok, hogy sikeres pályázat esetén a pályázatom nyilvánosságra hozzák.

Debrecen, 2025. 10. 11.

Dr. Vadász Dániel

NYILATKOZAT

Alulírott dr. Vadász Dániel (született: Berettyóújfalu, 1974.12.10., anyja neve: Vura Erzsébet)
a vagyonyilatkozat-tételi kötelezettséget vállalom.

Debrecen, 2025. 10. 11.

Dr. Vadász Dániel